

**Notulen van het verhandelde in de vergadering
van Provinciale Staten van Utrecht
gehouden op 8 juni 2009**

Bladwijzer

op de notulen van Provinciale Staten van Utrecht Vergadering 8 juni 2009

BESTUUR, EUROPA EN MIDDELEN

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 17 maart 2009, dienst/sector PMF, nummer PS2009BEM09, inzake actualisatie concernprojecten en –programma's.

Daartoe besloten
PS2009BEM09

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 15 april 2009, dienst/sector SGU, nummer PS2009BEM10, inzake deregulering Verordening Natuur en Landschap.

Daartoe besloten
PS2009BEM10

MILIEU, MOBILITEIT en ECONOMIE

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 14 april 2009, dienst/sector ECV, nummer PS2009MME07, inzake tijdelijke subsidieverordening Zakelijk Toerisme provincie Utrecht 2009-2012.

Daartoe besloten
PS2009MME07

RUIMTE, GROEN EN WATER

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 14 april 2009, dienst/sector PRO, nummer PS2009RGW12, inzake Hart van de Heuvelrug; vaststellen clusterovereenkomst Zeist III.

Daartoe besloten
PS2009RGW12

Motie M2, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake tussentijdse financiële rapportage Hart van de Heuvelrug.

De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 14 april 2009, dienst/sector PMF, nummer PS2009RGW13, inzake project van provinciaal belang "Ruimte voor de Lek, inpassingsplan.

Daartoe besloten
PS2009RGW13

Amendement A1, ingediend door de fracties van VVD, ChristenUnie, CDA, PvdD, SGP en D66, inzake maximaal budget Ruimte voor de Lek.

Het amendement is aanvaard.
Daartoe besloten

Amendement A2, ingediend door de fracties van PvdA, PvdD en GroenLinks, inzake toevoeging aan punt 3 van het project Ruimte voor de Lek.

Het amendement is ingetrokken.
Daartoe besloten

PROVINCIALE STATEN

Ingekomen stukken.

Mondelinge vragen mevrouw Bodewitz. inzake het afschieten van ganzen.

Motie M1, ingediend door de fractie van de PvdD, inzake uitstel van het populatiereductiebeleid van overzomerende ganzen.

De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Vaststellen van de notulen van 23 maart, 15 april en 20 april en de besluitenlijst van 15 en 20 april 2009.

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 14 april 2009, dienst/sector Financiën, nummer PS2009PS05, inzake de aanbidding van de jaarrekening 2008.

Daartoe besloten
PS2009PS05

WONEN, MAATSCHAPPIJ EN CULTUUR

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 14 april 2009, dienst/sector MOW, nummer PS2009WMC07, inzake vervolgotitie bouwen en wonen.

Daartoe besloten
PS2009WMC07

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 14 april 2009, dienst/sector ECV, nummer PS2009WMC06, inzake activiteitenprogramma 2009 Stichting Vrede van Utrecht.

Daartoe besloten
PS2009WMC06

Presentielijst vergadering 8 juni 2009

Voorzitter: R.C. Robbertsen, commissaris van de Koningin

Griffier: L.C.A.W. Graafhuis

mevr. drs. F.M. Alsem, Harmelen
E.R.M. Balemans, Utrecht
dr. F.H. Barneveld Binkhuysen, Soest
mevr. drs. C.G.M. van Benthem, Montfoort
F. Bersch, Utrecht
dr. R. Bisschop, Veenendaal
mevr. drs. U.P. Blom, Driebergen
mevr. drs. W.A. Bodewitz, Vleuten
drs. W.J. Bos, Oud Zuilen
mr. J.M. Buiting, Utrecht
mevr L.C. Dekkers-Raadsen, Harmelen
mevr. K. Derks-Wolthuizen, Utrecht
mevr. drs. R.K. Dik-Faber, Veenendaal
mevr. P. Doornenbal-van der Vlist, Lopik
drs. P.W. Duquesnoy, Zeist
C.J.J. van Ee, IJsselstein
J. Fastl, Utrecht
mevr. mr. K.J. Fokker, Driebergen
mevr. drs. N.M. van Gemert, Utrecht
mevr. drs. J.M. de Heer-Verheij, Veenendaal
mr. P. Kelder, Driebergen-Rijsenburg
ing. D. Kiliç, IJsselstein
H.R.A.L. Klein Kranenburg, Hagestein
J.F.M. Kloppenborg, Utrecht
J. Konijnenbelt, Leusden
C.J. van Kranenburg MA, Driebergen
mevr. D. Lamers-Tiecken, Nieuwegein
J.W.R van Lunteren, Hoogland
ing. Y.S. Lutfula, Utrecht
ir. R.J. Martens, Utrecht
mevr. H. Nap, Veenendaal
drs. L.W. Nooteboom, Veenendaal
drs. B. Nugteren, Utrecht
mevr. A.M.A. Pennarts-Pouw, Montfoort
P. Seldenrijk, Eemnes
ir. M. Snyders, Baarn
mevr. drs. R.C.M. Stadhouders, Bilthoven
mevr. ir. A.A. Swets, Utrecht
mevr. drs. J.C.M. Versteeg, Utrecht
drs. R.E. de Vries, Hollandsche Rading
mevr. drs. H.D.I. Walta-Auf'm Keller, Veenendaal
G.J. van der Werff, Hoogland
ir. B.A. Witteman, Kockengen

Afwezig:

mevr. N.P.B. van 't Hooft, Amersfoort
P.C. Pollmann, Doorn
drs. T.G.P.M. Ruijs, Zeist
mevr. Y. Smit, Maarssen

Leden van Gedeputeerde Staten

J. Binnekamp, IJsselstein

mr. J.H. Ekkers, Vianen

mevr. M. Haak-Griffioen, Woerden

drs. W.M. de Jong, Houten

drs. R.W. Krol, Soest

mevr. A.H. Raven BA, Utrecht

Opening.

De VOORZITTER: Staten van Utrecht, ik open uw vergadering. Ik heet u allen hartelijk welkom. Ook de mensen van de organisatie en de aanwezigen op de publieke tribune hartelijk welkom.

Afwezig zijn mevrouw Van 't Hooft, mevrouw Smit en de heer Pollmann. De heer Ruijs komt niet of later.

Vaststellen agenda.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming stellen Provinciale Staten de agenda ongewijzigd vast.

Ingekomen stukken.

De VOORZITTER: Op uw tafel treft u aan een extra ingekomen stuk: de brief van de KNSB.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming stemmen Provinciale Staten in met de voorgestelde wijzen van afdoening.

Vragenhalfuurtje.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Afgelopen donderdag stond in het Algemeen Dagblad dat het afschieten van ganzen voorlopig verboden is in de provincie Utrecht. De Faunabescherming had in een kortgeding geëist dat de provincie het besluit terugdraait om de komende vijf jaar weer duizenden ganzen te vangen en te doden. Volgens de Faunabescherming helpt het afmaken van ganzen niet: ondanks het doden van duizenden ganzen blijft de schade jaarlijks even groot. De rechtbank heeft besloten dat de provincie eerst moet onderzoeken of de bezwaren van de Faunabescherming gegrond zijn.

De Faunabescherming heeft gelijk dat de provincie in het Faunabeheerplan niet heeft aangetoond dat afschot heeft geleid tot minder schade. De kosten, voortvloeiend uit de landbouwschade, bedragen bovendien ongeveer evenveel als de kosten, voortvloeiend uit de vangacties van de provincie. Financieel heeft de provincie hier dus geen enkel voordeel mee bereikt. De maatschappij betaalt nu zelfs dubbel: én de schadevergoeding én de vangactiekosten. De boeren zijn er bovendien ook niet mee geholpen. Het standpunt van de terreinbeherende organisaties, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en het Utrechts Landschap, is dat in een land met een rijke natuur een zeker niveau van schade door de natuur geaccepteerd moet worden. Die schade moet niet bij individuele mensen of ondernemers gelegd worden, maar door de maatschappij gedragen worden. Een ruimhartige compensatieregeling kan gepaard gaan met de acceptatie van de schade. Pas als dat overschreden wordt, is beheer/schadebestrijding door het doden van dieren wat hen betreft aan de orde. Nu wordt dat echter andersom geregeld: eerst schade bestrijden door aantalreductie, dan pas financieel compenseren. Wij onderschrijven het standpunt van de terreinbeherende organisaties dat er een ruimhartiger compensatieregeling moet komen, zodat er acceptatie van de schade mogelijk is. De kosten bedragen dan voor de provincie naar verwachting niet meer dan de huidige kosten.

Op dit moment verricht Alterra in opdracht van het ministerie van LNV en het Faunafonds onderzoek naar de effectiviteit van het beheer van de populatie overzomerende ganzen op Texel. Landelijk bestaan er namelijk ernstige twijfels over de effectiviteit van afschot en vangen. Het lijkt ons niet meer dan redelijk om de resultaten van dit onderzoek af te wachten alvorens verdere populatiereductieacties worden uitgevoerd.

Het vangen, transporteren en vergassen gaat gepaard met veel dierenleed: kneuzingen en stress bij het vangen en transporteren. Ook afschot gaat gepaard met veel dierenleed: meer dan de helft van de ganzen vliegt met hagel in het lijf rond, omdat het vaak niet in een keer lukt om de ganzen dood te schieten.

Vanuit deze overwegingen willen wij graag de volgende vragen stellen aan Gedeputeerde Staten:

1. Denken Gedeputeerde Staten een correlatie te kunnen vinden tussen het aantal ganzen dat gedood is, de grootte van de populatie van overzomerende ganzen en de getaxeerde landbouwschade?

2. Zo ja, kunnen wij op de hoogte gesteld worden van de bevindingen ten aanzien van deze correlatie alvorens de gegevens naar de rechtbank gestuurd worden?
3. Zijn Gedeputeerde Staten bereid om het populatiereductiebeleid uit te stellen tot nader onderzoek is gedaan naar het effect hiervan, in ieder geval tot het onderzoek op Texel is afgerond?
4. Zijn Gedeputeerde Staten bereid om een ruimhartige compensatieregeling te creëren die bekostigd wordt uit de gelden die bespaard worden door stopzetting van de vangacties of om op landelijk niveau te pleiten voor een ruimhartiger compensatieregeling?

Ik wil graag de antwoorden van de gedeputeerde afwachten alvorens ik eventueel een motie hierover zal indienen.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Faunabeheer/populatiereductie van ganzen is een gevoelig onderwerp. Dat komt omdat je altijd op twee niveaus met elkaar discussieert: vanuit de ratio, de argumenten en de stukken die wij daarover uitwisselen, maar er speelt ook altijd emotie mee. Men kan zich voorstellen dat ik aan de eetkamertafel bij de familie Krol deze discussies wel eens vaker voer en dat ik mij dan weer heel goed realiseer hoe emotioneel dit onderwerp ligt in de samenleving. Dus als ik soms een streng antwoord geef, dan komt dat omdat ik antwoord geef op de manier waarop wij dat in dit huis met elkaar hebben afgesproken. Daarmee wil ik echter niet blind zijn voor datgene wat er in de samenleving op dit punt speelt. Dat vooraf.

Er spelen twee dingen door elkaar. Die moeten even uit elkaar gehaald worden bij de beantwoording van deze vragen. De kop in het Algemeen Dagblad, die zei dat het afschieten van ganzen voorlopig van de baan is, is feitelijk onjuist. Het ging om een verzoek om een voorlopige voorziening, die is toegewezen. Die ging niet over het afschieten van ganzen, maar over het vangen en het daarna doden van ganzen. Het afschieten van ganzen is vorig jaar al bij de Raad van State geweest toen daarvoor vergunning is verleend. De Raad van State heeft daar uitspraak over gedaan en gezegd dat de provincie Utrecht in het kader van die ontheffing juist heeft gehandeld. Dat betekent dat de ontheffing voor het schieten van ganzen niet ter discussie staat, maar dat de discussie op dit moment plaatsvindt over de voorlopige voorziening, het vangen van ganzen in de rui. Dan een klein juridisch stukje: het was een verzoek om voorlopige voorziening. Dat betekent dat de voorzieningenrechter niet een inhoudelijke uitspraak heeft gedaan, maar, heel begrijpelijk, heeft gezegd: college, u moet eerst een beslissing nemen op het bezwaarschrift dat is ingediend, want als u doorgaat met vangen en u wacht nog een maand met de beslissing op het bezwaarschrift, dan is het belang verdwenen, dan zijn die ganzen er niet meer. Het college moest dus eerst een beslissing op het bezwaar nemen alvorens verder te gaan met het vangen. Dat betekent dat daarover eerst een besluit genomen moet worden. De vraag over het populatiebeheer is door de Raad van State vorig jaar in principiële zin eigenlijk al beantwoord.

Een ander misverstand dat uit de vraagstelling zou kunnen blijken, betreft het onderzoek van Alterra op Texel. Dat gaat over ecologische schade die door ganzen wordt aangericht. Texel is een van de eerste plekken in Nederland waar de EHS (Ecologische Hoofdstructuur) zo goed als klaar is. Daar vindt een onderzoek plaats naar ganzen in relatie tot de ecologische schade die zij aanrichten. Het gaat dus niet om landbouwschade. In de vergunningen en ontheffingen die door de provincie Utrecht worden verleend, gaat het om landbouwschade. Daarvan heeft de Raad van State geoordeeld dat er landbouwschade is van overzomerende ganzen. De vergunning daarvoor is dan ook onherroepelijk.

Een laatste feit voor de beantwoording van de vragen. De Staten hebben in de principiële discussie die vorig jaar bij de behandeling van het Faunabeheerplan heeft plaatsgevonden, niet unaniem maar wel met een overgrote meerderheid uitgesproken dat populatiereductie van ganzen toegestaan en zelfs wenselijk is. Wij handelen dus niet anders dan binnen de door Provinciale Staten in ruime meerderheid vastgestelde kaders als het gaat over het ganzenbeleid.

De eerste vraag: “Denken Gedeputeerde Staten een correlatie te kunnen vinden tussen het aantal ganzen dat gedood is, de grootte van de populatie van overzomerende ganzen en de getaxeerde landbouwschade?”

Het antwoord is ja. De Raad van State heeft recentelijk met Gedeputeerde Staten geconstateerd dat er een verband bestaat tussen het aantal ganzen en de schade die zij veroorzaken. Kortom, het doden van ganzen ter verkleining van de populatie met het oog op verminderen van schade, is wettelijk toegestaan. Het feit dat afgelopen jaar de schade door overzomerende ganzen niet is afgenomen, kan niet worden gewijld aan het feit dat het beheer niet effectief zou zijn. Afgelopen jaar is uit de faunatelling

gebleken dat er sprake is van een lichte afname van het aantal dieren in de provincie Utrecht. Kortom, beheeringrepen in Utrecht leiden tot een stabilisatie van de overzomerende ganzenpopulatie. Onlangs heeft het CBS aangetoond dat landelijk de populatie overzomerende ganzen nog toeneemt. Kortom, het Utrechts beheer heeft wel degelijk effect gehad op de populatie.

De tweede vraag: "Zo ja, kunnen wij op de hoogte gesteld worden van de bevindingen ten aanzien van deze correlatie alvorens de gegevens naar de rechtbank gestuurd worden?" Ook hier speelt er een misverstand. De rechtbank heeft gezegd: u mag niet vangen totdat er een beslissing op bezwaar is genomen. De rechter speelt op dit moment dus geen rol. Eerst moet onze eigen, onafhankelijke adviescommissie, de awb-commissie (Commissie van advies voor de Beroep- en Bezwaarschriften), zoals het heet, een advies geven aan het college. Het college moet daarover vervolgens een beslissing nemen en dan kunnen degenen die het bezwaarschrift hebben ingediend, opnieuw naar de rechtbank Utrecht gaan. Mijn ervaring is dat zij dat ook zeker zullen doen. Dat lijkt mij duidelijk. Ook in antwoord op eerdere, schriftelijke vragen van de Partij voor de Dieren is door ons al een toelichting gegeven op de correlatie tussen het aantal ganzen en de landbouwschade. Als het op prijs gesteld wordt, wil ik dat nog wel een keer uitgebreider met mevrouw Bodewitz bespreken.

Vraag 3: "Zijn Gedeputeerde Staten bereid om het populatiereductiebeleid uit te stellen tot nader onderzoek is gedaan naar het effect hiervan, in ieder geval tot het onderzoek op Texel is afgerond?" Het onderzoek dat op Texel wordt uitgevoerd heeft primair betrekking op de vraag of het reduceren van ganzen bijdraagt aan het realiseren van de natuurdoelstellingen. Er wordt geen onderzoek gedaan naar de effecten op het voorkomen van schade aan de landbouw. Aangezien in Utrecht primair ganzen worden gedood ter voorkoming van landbouwschade, is het stopzetten van dit beheer niet gewenst. Een eventuele tijdelijke stopzetting van het beheer betekent dat de dieren die nu niet uit de populatie worden verwijderd, nog steeds meedoen aan het reproductieproces. Dat betekent dat je feitelijk volgend jaar met hetzelfde dilemma blijft zitten, want volgend jaar heb je dan nog meer ganzen die moeten worden gedood.

Vraag 4: "Zijn Gedeputeerde Staten bereid om een ruimhartige compensatieregeling te creëren die bekostigd wordt uit de gelden die bespaard worden door stopzetting van de vangacties of om op landelijk niveau te pleiten voor een ruimhartigere compensatieregeling?" Er is een compensatieregeling. Dat is het Faunafonds, dat belast is met schade-uitkeringen en onder verantwoordelijkheid staat van het ministerie van LNV. Vanuit het ministerie van LNV bestaat er tot op heden geen enkele aanleiding de voorwaarden of de hoogte van de schade-uitkeringen aan te passen. Sterker nog: het ministerie van LNV heeft recentelijk de provincies verzocht passende beheermaatregelen te treffen om overlast van overzomerende ganzen in Nederland aan te pakken en deze beheermaatregelen vast te leggen in faunabeheerplannen. Dat hebben niet alle provincies gedaan. Utrecht heeft dat vorig jaar wel gedaan met een vrij grote meerderheid van de Staten.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Ik dank de gedeputeerde voor de beantwoording. Hij geeft aan dat er wel degelijk een correlatie bestaat tussen de hoeveelheid getelde ganzen, de hoeveelheid schade en de hoeveelheid afschot. Wij hebben echter al gereageerd op het antwoord dat is gegeven op vragen die wij daarover hebben gesteld en gezegd dat dat antwoord niet klopt. Het is een beetje een ingewikkeld verhaal. Er wordt schade getaxeerd van overzomerende ganzen. Dat wordt bij elkaar opgeteld. Dat wordt niet gesplitst per soort overzomerende gans. Vervolgens is door de Fauna-beheereenheid alleen gekeken naar het aantal overzomerende grauwe ganzen. De overige soorten overzomerende ganzen zijn niet meegeteld. Als je die overige soorten overzomerende ganzen meetelt, dan kom je uit op heel andere aantallen.

Daar komt nog bij dat niet is gebleken dat het aantal overzomerende ganzen gedaald is. Ook dat klopt helaas niet in het Faunabeheerplan.

Een heel belangrijk doel van het onderzoek op Texel is om na te gaan wat het effect is op de grootte van de populatie. Daar draait het met name om en daar is het beleid nu op gebaseerd. Het huidige beleid van de provincie Utrecht is erop gebaseerd de schade te bestrijden door populatiereductie. Met andere woorden: de provincie denkt dat als je de populatie reduceert, de schade zal afnemen. Nu, op populatiereductie is het onderzoek op Texel gericht. Het lijkt mij dus wel degelijk een zeer relevant onderzoek; het is gebaseerd op de gedachte: wij weten nog niet wat überhaupt het effect is van afschot.

De VOORZITTER: De bedoeling van het vragenuurtje, mevrouw Bodewitz, is dat er een korte, aanvullende vraag gesteld kan worden aan de gedeputeerde, alvorens ik de overige Statenleden daarvoor gelegenheid geef. Het is niet de bedoeling dat u een uitgebreide monoloog of een inleiding gaat houden.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Dan houd ik het hierbij. Ik heb geen aanvullende vragen. Ik wil wel graag een motie indienen.

Motie M1 (PvdD): ganzen.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 8 juni 2009, ter behandeling van mondelinge vragen van de Partij voor de Dieren tijdens het vragenuurtje;

constaterende:

- *dat de rechtbank heeft besloten dat de provincie moet onderzoeken of de bezwaren van de Faunabescherming ten aanzien van de afgegeven ontheffing voor populatiereductie van overzomerende ganzen gegrond zijn;*
- *dat het afmaken van ganzen volgens de Faunabescherming niet helpt: ondanks het doden van duizenden ganzen blijft de schade jaarlijks even groot;*
- *dat het Faunabeheerplan niet heeft aangetoond, dat afschot heeft geleid tot minder schade;*
- *dat Alterra in opdracht van het ministerie van LNV en het Faunafonds onderzoek verricht naar de effectiviteit van het beheer van de populatie overzomerende ganzen op Texel, aangezien er twijfels bestaan over de effectiviteit van de tot nu toe gevoerde beheermaatregelen;*

overwegende:

- *dat de bestrijding van ganzen de afgelopen jaren noch geleid heeft tot een reductie van de ganzenpopulatie noch tot een afname van de schade door overzomerende ganzen;*
- *dat het vangen, transporteren en vergassen gepaard gaat met dierenleed: kneuzingen en stress bij het vangen en transporteren;*
- *dat ook afschot gepaard gaat met dierenleed: meer dan de helft van de ganzen vliegt met hagel in het lijf rond, omdat het vaak niet in een keer lukt om de ganzen dood te schieten;*
- *dat het onvoldoende bekend is welke methoden ter verkleining van de populatie en welke schadepreventieve maatregelen effect hebben;*

van mening zijnde:

dat het onwenselijk is om dierenleed te veroorzaken, indien niet bekend is of dit dierenleed de gewenste oplossing voor een probleem naderbij zal brengen;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

het populatiereductiebeleid van overzomerende ganzen uit te stellen tot nader onderzoek is gedaan naar het effect hiervan, in ieder geval tot het onderzoek op Texel is afgerond.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslagingen. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer KLOPPENBORG (GL): Mijnheer de Voorzitter! Dank voor de beantwoording. Ik zit nog met twee vragen. De eerste is of er over de aanpak van ganzenoverlast overleg is met omringende provincies. Vogels houden zich namelijk niet aan provinciegrenzen. Ik hoorde ook iets zeggen over het niet gelijk op lopen van faunabeheerplannen. Misschien is het handig om daar meer over te weten. De gedeputeerde refereerde aan de meer fundamentele discussie vorig jaar tijdens de behandeling van het Faunabeheerplan. Er is toen een motie aangenomen, waarin de Staten uitspreken dat het doden van dieren slechts in allerlaatste instantie een middel is ter bestrijding van overlast van dieren en dat de provincie Utrecht actief wil bijdragen aan de ontwikkeling van effectieve niet-dodelijke methoden om

schade en overlast door dieren te voorkomen. Het college werd verzocht een actief beleid hierover te voeren. Hoe staat het met de uitvoering van deze motie op dit specifieke onderwerp?

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben benieuwd naar het vervolg van de procedure. Ik hoorde de gedeputeerde zeggen dat eerst het bezwaar van Faunabescherming behandeld dient te worden door de awb-commissie. Ik vraag mij af welke termijn daarop zit en wanneer daarover uitsluitel komt. Is dat voor of na de zomer? In hoeverre stelt de gedeputeerde de desbetreffende commissie daarvan op de hoogte, zodat wij weten waar wij aan toe zijn wat dat bezwaar betreft en hoe Gedeputeerde Staten daarmee omgaan?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat er vanuit de fractie van de Partij voor de Dieren geen aanvullende vragen zijn gesteld. Wel door de fracties van GroenLinks en D66. De heer Kloppenborg vraagt: wordt er met provincies overlegd over het ganzenbeleid, omdat niet elke provincie daarin gelijk optrekt? Inderdaad, er is overleg. Er wordt ook wel naar Utrecht gekeken, want wij hebben als een van de eerste provincies ons faunabeheerbeleid op papier gezet en in de Staten behandeld en geaccordeerd. Andere provincies waren er veel later mee. Dat is een probleem. In Noord-Holland zie je bijvoorbeeld dat effectief beheer van ganzen later op gang gekomen is. In Noord-Holland is dan ook te zien dat dit heel grote problemen geeft op dit moment. Ik was recent bij Natuurmonumenten in Jisperveld. Een prachtig natuurgebied als je van weidevogels wilt genieten. Daar spreek je dan met de mensen van Natuurmonumenten, die gewoon met de voeten op de vloer staan. Zij zeggen dat zij een dilemma hebben met de ganzen. Zeker vanuit deze organisatie is dat het geval. Zij zeggen: wij, in het veld, zien de enorme schade die ganzen in ecologisch perspectief in dit gebied aanrichten en wij hadden graag gewild dat er in Noord-Holland eerder en effectiever op dezelfde wijze als in Utrecht populatiereductie had plaatsgevonden.

Op de vraag over de motie van vorig jaar moet ik het antwoord deels schuldig blijven. In algemene zin is het zo. De motie zegt dat het reduceren van aantallen dieren door middel van het doden ervan niet de eerste optie is. De provincie Utrecht moet haar uiterste best doen alle andere opties in eerste instantie te gebruiken. Wij staan als Gedeputeerde Staten wat dat beleid betreft achter die uitspraak. Alternatieve methodes van schadebeperking, waarover wij wel eens een symposium hebben georganiseerd, zijn daarom, aanvullend, zeker noodzakelijk. De exacte stand van zaken over hoe dat er voor staat, zal ik de Staten nog doen toekomen.

De vraag van de heer De Vries van de fractie van D66 ging over de vraag hoe de procedure gaat. De awb-commissie adviseert Gedeputeerde Staten h oe om te gaan met het bezwaarschrift. Dat gebeurt, voorzover ik het kan inschatten, voor de zomervakantie. De normale gang van zaken is dat daarmee de vergunning er al dan niet is. Of wij trekken de vergunning in als gevolg van een gegrond bezwaar,  f de vergunning blijft overeind als gevolg van een ongegrond bezwaar. Bij een gegrond bezwaar eindigt het daar meestal. Bij een  ngegrond bezwaar blijft de vergunning in stand en zal de Faunabescherming ongetwijfeld weer een juridische gang maken. Gevraagd is om de beslissing op bezwaar aan de commissie dan wel aan de gehele Staten kenbaar te maken. Dat doe ik uiteraard. Dat lijkt mij bij dit onderwerp correct. Ik wijs er toch nog op, dat wat wij daar met elkaar doen, in lijn is met datgene wat wij vorig jaar besproken hebben bij het Faunabeheerplan.

Ik heb de indruk dat de motie de principiële vraag – en de Partij voor de Dieren mag dat doen – weer ter discussie stelt: mag je in bijzondere omstandigheden, als het echt niet anders kan, aan populatiereductie doen door middel van vangen dan wel schieten? Die discussie is hier vrij heftig gevoerd en de Staten hebben daarin uiteindelijk een keuze gemaakt. Die keuze voert dit college keurig en netjes uit, met inachtneming van de opmerkingen die ik in de richting van de heer Kloppenborg heb gemaakt: alleen als het écht niet anders kan. De motie suggereert een beetje alsof wij de discussie van vorig jaar opnieuw moeten doen. Ik zou de Staten in die zin de motie ontraden.

De VOORZITTER: Hiermee sluit ik het vragenhalfuurtje af in die zin dat er nog een motie ligt. Ik wil graag de opvatting hebben over motie M1.

De heer SELDENRIJK (CDA): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van het CDA is tegen de motie. Het verzoek in de motie is een kwestie van appels met peren vergelijken; ecologisch onderzoek en de landbouwschade die hier in de provincie aan de orde is. Vandaar dat onze fractie tegen de motie is.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn tegen de motie.

Mevrouw FOKKER (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Op zich is de motie heel sympathiek, maar ik ben het eens met gedeputeerde Krol, namelijk dat wij niet moeten gaan herhalen. Wat wij nog wel willen zeggen, is het volgende. Stel dat uit het onderzoek op Texel nieuwe gegevens naar voren komen die wij hier kunnen benutten in de bestrijding, dan beveel ik dat van harte aan. Wij steunen de motie echter niet.

Mevrouw VAN GEMERT (SP): Mijnheer de Voorzitter! Wat ons betreft kunnen wij het debat wel altijd herhalen, want het gaat om het doden van dieren. Wij stemmen voor de motie.

De heer KLOPPENBORG (GL): Mijnheer de Voorzitter! Wij stemmen, na enige discussie, voor de motie. Dat houdt met name in dat wij een sterkere druk willen hebben om te kijken naar alternatieve methoden. Daarom zijn wij op dit moment voor deze motie.

Mevrouw DIK (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! De Partij voor de Dieren en de ChristenUnie vinden elkaar als het gaat om het voorkomen van dierenleed en in het bevorderen van alternatieve mogelijkheden, zodat het doden van dieren de uiterste optie wordt. Wij hebben daarover vorig jaar al een uitvoerige discussie gehad en wij zijn er geen voorstander van om nu heel ad hoc het lopende beleid, waarover wij vorig jaar uitvoerig hebben gesproken, te wijzigen. Wij stemmen dus tegen deze motie.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Wij stemmen ook tegen deze motie. Ik sluit mij aan bij de argumentatie van mevrouw Dik.

De heer BISSCHOP (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Het voorkomen van dierenleed, waar dat mogelijk is, onderschrijven wij van harte. Wij zijn echter van mening dat deze motie niet een geschikt instrument is.

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! De discussie is zich aan het ontwikkelen. Dat is gewenst. Echter, zoals gezegd, ad hoc een en ander nu stop gaan zetten, zou een precedent zijn ten aanzien van een orde die wij hebben geschapen. Zo snel mogelijk inzicht is vereist. Ad hoc schept echter, als dat beleid gaat worden, chaos. Als zodanig zijn wij tegen de motie.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten hierna motie M1 te verwerpen. Voor de motie hebben gestemd te fracties van de PvdD, de SP en GroenLinks.

Vaststellen van de notulen van 23 maart, 15 april en 20 april en de besluitenlijst van 15 en 20 april 2009.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Op 20 april bleek ik opeens het huis uitgezet te zijn en zonder woon en verblijfplaats te zijn. Ik wil toch graag weer in Hollandsche Rading wonen als dat kan.

De VOORZITTER: Wat betekent dat voor deze verslagen?

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil graag op de lijst van aanwezigen mijn woonplaats vermeld hebben.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming stellen Provinciale Staten de notulen van 23 maart, 15 april en 20 april en de besluitenlijst van 15 en 20 april vast, met inachtneming van de voorgestelde wijziging op de notulen van 20 april 2009.

Aanbieding jaarrekening 2008.

De heer BUITING (CDA): Mijnheer de Voorzitter! In mijn hoedanigheid als voorzitter van de Subcommissie voor onderzoek van de jaarrekening spreek ik graag enige woorden.

Wij hebben de stukken uitvoerig bestudeerd en besproken in de subcommissie. Wij hebben daarbij in acht genomen het controlerapport van Ernst & Young. De diverse stukken, met name de antwoorden op gestelde vragen en de toelichtingen, geven de subcommissie aanleiding goedkeuring te geven aan dit stuk. Wij willen daar een paar dingen bij vermelden.

Eigenlijk zijn wij heel content met het proces van het afgelopen jaar of anderhalf jaar, dat in gang is gezet voor het verbeteren van de Planning- en Controlcyclus. Dat heeft geresulteerd in een veel beter leesbaar stuk. Ik denk dat het heel mooi is, zoals wij mogen verwachten in het kader van de nieuwe indicatorenset die eraan komt, dat die leesbaarheid alleen nog maar zal toenemen. Wij wensen de gedeputeerde en het hele college daarbij veel succes.

Er zijn nog wel wat dingen te verbeteren. Ik wil daar even kort op ingaan. De grote onderbestedingen blijven zorgen baren. Er zijn wel eens mensen die zeggen: er komen heel nieuwe tijden aan in de provincie, dus misschien kunnen wij die onderbestedingen gebruiken. Daar gaat het echter niet om. Het gaat erom dat wij op enig moment beleid met elkaar afspreken, dat niet uitgevoerd blijkt te zijn. Dan is er misschien iets mis in de besturing van een en ander. Steeds minder hebben wij de indruk – dat is goed op orde – dat het een boekhoudkundig probleem zou zijn. Het zit veel meer in de organisatie: hoe kan een en ander, met name van het grotere beleid of de grotere beleidsintenties, ook echt weggezet worden in de organisatie? Wij willen vragen daarop een nadere analyse te plegen.

Ten slotte zijn er opmerkingen gemaakt over een aantal risico's en geprognosticeerde eindresultaten met betrekking tot grote projecten en een verdere inkleuring en helderheid op de reserveposities.

Alles in acht nemend, wil ik de Staten aanbevelen de jaarrekening vast te stellen en wil ik het college verzoeken de diverse aanbevelingen in te kleuren.

De heer KILIĆ (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van de PvdA kan zich vinden in het advies van de Subcommissie voor onderzoek van de jaarrekening. De leesbaarheid en informatiewaarde van de jaarrekening is vooruit gegaan. Het is echter nog niet af. Na twee jaar wordt het voor mij langzamerhand leesbaarder. Ik wil Gedeputeerde Staten dan ook vragen dit de komende jaren nóg beter leesbaar te maken.

Ik wil de nadruk leggen op een aantal onderwerpen. De jaarrekening 2008 heeft een grote afwijking ten opzichte van de begroting 2008. Als totaalprogramma was begroot € 272.000.000. De rekening is € 212.000.000. Een verschil van € 60.000.000, 21%. Hieruit blijkt dat de financiën niet 'in control' zijn. De fractie van de PvdA vindt dat de begroting veel kritischer en scherper gemaakt zou moeten worden. Ik geef hierbij aan Gedeputeerde Staten mee de huidige projecten nog een keer kritisch te bekijken en of deze niet te ruim begroot zijn. Integraal risicomanagement is nog onvoldoende ingebed in de organisatie Ernst & Young, onze accountant, geeft aan: "Hierdoor bestaat het risico dat de risico's niet tijdig worden onderkend dan wel dat de provincie belangrijke kansen laat liggen. Het college is voornemens een systeem van risicomanagement op te laten zetten." De fractie van de PvdA vindt dit een zeer ernstige conclusie. Waarom hebben Gedeputeerde Staten dit niet als een onderdeel van de organisatieverandering meegenomen tijdens de kanteling van de organisatie? Is hieraan gedacht door Gedeputeerde Staten? Kan ik een toezegging krijgen van Gedeputeerde Staten wanneer het integraal risicomanagement ingevoerd gaat worden in de organisatie?

Onderbestedingen of niet. Uitgeven van geld. Ik vind het heel moeilijk uit te leggen aan de bewoners van de provincie Utrecht dat de provincie voor een bedrag van € 60.000.000 niet uitgegeven heeft in 2008. Er zijn heel veel problemen in de provincie Utrecht, waarvoor veel geld nodig is. Bewoners van de provincie Utrecht verwachten van hun provincie daadkracht en uitvoering van projecten, zoals is aangegeven in de uitvoeringsprogramma's. Er is hiervoor veel aandacht voor geweest, met voorstellen door Gedeputeerde Staten. Mijn complimenten hiervoor. Het probleem is echter nog niet opgelost. Ik verzoek Gedeputeerde Staten dan ook hieraan nog meer aandacht te schenken.

Hart van de Heuvelrug. Het accountantsrapport op bladzijde 8 geeft aan: "Uit de risicoanalyse blijkt dat de risico's van het project Hart van de Heuvelrug niet voldoende zijn ingeschat. Het systeem van risicomanagement heeft niet gewerkt. Er heeft de eerste jaren geen bijsturing plaatsgevonden. Winstgevendende projecten zijn vertraagd en daardoor is het geraamde tekort opgelopen. Door de provincie worden op dit moment belangrijke risico's gelopen." De fractie van de PvdA vindt dat ernstige conclusies. Wij vragen het college uiterlijk op 1 september 2009 met een tussentijdse financiële rapporta-

ge te komen over de stand van zaken van het project Hart van de Heuvelrug. In die rapportage willen wij concreet zien wat de tekorten zijn op dit moment en hoe het college denkt deze tekorten te kunnen inlopen. Hierbij dien ik de volgende motie in:

Motie M2 (PvdA): Tussentijdse financiële rapportage Hart van de Heuvelrug.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 8 juni 2008;

kennis genomen hebbende van de jaarrekening 2008, PS2009PS05;

kennis genomen hebbende van het verslag van bevindingen over de jaarrekening 2008 door de accountant;

constaterend dat in deze bevindingen wordt opgemerkt:

- *dat de risico's van het project Hart van de Heuvelrug niet voldoende zijn ingeschat;*
- *dat het systeem van risicomanagement niet heeft gewerkt;*
- *dat er in de eerste jaren geen bijsturing heeft plaatsgevonden;*
- *dat winstgevende projecten zijn vertraagd, waardoor het geraamde tekort is opgelopen;*
- *dat door de provincie op dit moment belangrijke risico's worden gelopen;*

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

uiterlijk op 1 september a.s. met een tussentijdse financiële rapportage te komen over de stand van zaken van het project Hart van de Heuvelrug, waarin ook een plan van aanpak voor geraamde tekorten is vervat.

En gaan over tot de orde van de dag.

Op bladzijde 3 van het Statenvoorstel, bij de conclusie, staat: "Verder zal door het verbeteren van projectmatig werken en de planning- en controlcyclus het fenomeen onderbesteding aangepakt worden". Bij de bespreking van de jaarrekening 2007 stond ongeveer dezelfde zin. Afgelopen jaar hebben wij verbeteringen gezien in de planning- en controlcyclus. Een voorbeeld hiervan is de leesbaarheid van de jaarrekening. Wat betreft projectmatig werken en de vraag wat daarvan de verbeteringen zijn, hebben wij nog niets kunnen zien. De fractie van de PvdA vindt dan ook dat het risicomanagement een onderdeel van projectmatig werken is. Is het college het hiermee eens, en zo ja, wat gaan wij daaraan doen? Zo nee, waarom niet?

De VOORZITTER: De motie is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslagingen. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer BERSCH (SP): Mijnheer de Voorzitter! Over de details van de jaarrekening is voldoende gezegd. De fractie van de SP kan instemmen met de vaststelling ervan. Ook ondersteunen wij de aanbevelingen van de Subcommissie voor de jaarrekening en van de accountant. De grootste uitdaging voor het beheersen van onze inkomsten en uitgaven van de afgelopen jaren, de structurele onderbesteding, zal ook de komende jaren waarschijnlijk blijven. Ik wil echter de gelegenheid graag aangrijpen om een paar opmerkingen te maken over de financiële koers van de provincie.

Waarschijnlijk voert dit college het meest onduurzame financiële beleid ooit. In één jaar tijd is ons eigen vermogen 17,7 % kleiner geworden. We rekenen ons rijk met het geld van de verkoop van ons energiebedrijf, negen jaar geleden, maar van al die mooie projecten die deze coalitieperiode gestart zijn, kunnen er in de volgende periode maar weinig doorgaan, want het geld is dan bijna op.

Het toeval wil dat wij het geld uitgeven tijdens een recessie. Goede timing. Maar een minder gunstige timing voor het college is de discussie over het provinciefonds. Het rapport van de Raad voor de financiële verhoudingen is, samen met de recessie, een briljante aanleiding voor het Rijk om de riant financiële positie van de meeste provincies eens flink te corrigeren. Dat zou een aderlating zijn voor de provincie Utrecht, maar wel een waarvan ik hoop dat hij ons zal dwingen weer op de kleintjes te let-

ten, want wij hebben het onszelf echt te makkelijk gemaakt, door zo kwistig onze reserves uit te geven.

Om een écht duurzame provincie te worden, zowel financieel als ecologisch, zou het bijvoorbeeld een fantastische investering zijn om weer een eigen energiecentrale te starten. Eén die 100% duurzame energie opwekt natuurlijk, en misschien wel met het doel als provincie zelfvoorzienend te worden. Geen geïmporteerde stroom meer van kolen- of kerncentrales, 100% groen, 100% Utrechts. Uiteraard zouden wij tegelijkertijd de winstuitkeringen van het energiebedrijf weer op onze begroting kunnen bijschrijven, zodat wij tot in lengte van jaren andere investeringen kunnen doen en niet in vier wilde jaren bijna alles verbrast hebben.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil mij graag aansluiten bij de woorden van collega Buiting met een zeer bevredigende behandeling van het onderwerp. Ik wil ook onze grote waardering uitspreken voor de leesbaarheid en de inzichtelijkheid die aanzienlijk is toegenomen. Samen met de nota Financiële ontwikkeling en beleid is het duidelijk dat het financieel beheer en ook beleid steeds meer op orde komen. Wij zijn er nog niet, maar toch onze waardering voor de stappen die tot zo ver gezet zijn.

De beantwoording van de vragen was ook bevredigend. Ik wil nog wel enkele algemene opmerkingen maken.

De jaarrekening opent met de opmerking dat 2008 een bijzonder jaar was. Een van de punten die genoemd worden, was het uitbreken van de financiële crisis en het overgaan daarvan in een wereldwijde economische crisis. Ik zou daaraan willen toevoegen dat in de toekomst deze jaarrekening de laatste in zijn soort zal blijken te zijn. De laatste in een reeks van vele jaren met overschotten en toenemende reserves, waarin de woorden “lening” en “bezuiniging” niet voorkomen. Onze beleidsperspectieven zijn namelijk aanzienlijk gewijzigd. Wij komen er bij de ontwikkelingsplandiscussies natuurlijk weer op terug, maar ik wil het volgende even noemen als aanloop. De terugloop in de treasuryresultaten, in de opcenten en de korting die het provinciefonds gaat krijgen, levert voor Utrecht op dat de vrije beleidsruimte, waarbij nu nog uit wordt gegaan voor na 2011 van circa € 30.000.000 jaarlijks, terugloopt tot enkele miljoenen in het negatieve. Hierbij moet dan nog betrokken worden de claim van € 8.500.000 jaarlijks tot 2020, die is opgenomen in het aangepaste coalitieakkoord ten behoeve van de Pakketstudies. Collega Smit herinnerde hieraan in de commissie. Dat betekent dat wij bij ongewijzigd beleid nu al een jaarlijks tekort hebben van zo'n € 10.000.000 na 2011. Dan hebben wij het nog niet over de herstelling van het provinciefonds, het rekeningrijden en eventueel andere tegenvallers. Als het een beetje tegenzit hebben wij al een structureel tekort, jaarlijks, van min € 25.000.000 in plaats van een beleidsruimte die ingecalculerd kan worden van € 30.000.000.

Al jaren pleit GroenLinks tegen de complete uitdeling van de provinciale reserve, waarmee in 2007 begonnen is. Nu wordt gedacht aan een reserve van € 100.000.000, maar dat is onvoldoende gezien de toekomstige verwachtingen. Ombuigingen in het uitvoeringsplan en de samenwerkingsagenda zijn onvermijdelijk geworden. En, beginnen wij daar dit jaar niet mee, dan worden de problemen alleen maar erger. Met andere woorden: vooruitkijkend naar de jaarrekening 2009: wij verwachten dan een rekening waar het woord “bezuiniging” wel in zal staan.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mijn agenda was het gisteren Vaderdag in België, woensdag 10 juni is het de Nationale Feestdag in Portugal, donderdag 11 juni is Sacramentsdag, de derde woensdag in mei was Verantwoordingsdag en tevens gehaktdag. Ja, geen dag gaat voorbij of het is wel een bijzondere dag en dat geldt vandaag ook voor de provincie Utrecht. Het is namelijk ónze verantwoordingsdag. Wat de fractie van D66 betreft, mag ook in dit huis de aandacht voor het jaarverslag, als sluitstuk en eigenlijk het belangrijkste onderdeel van de hele planning- en controlcyclus, wel wat groter zijn dan het doorgaans nu krijgt. Het maken van plannen ter verwerking in of bijstelling van de begroting en de focus op bananenschillen in de uitvoering, is blijkbaar spannender dan onszelf af te rekenen op wat er nu daadwerkelijk van al die plannen terecht is gekomen en wat de effecten zijn van het beleid. En, is dat niet waar de burger belang bij heeft? Is het dat niet waar het uiteindelijk om draait en waarom voor ons, als Provinciale Staten, juist die jaarrekening zo belangrijk is? De jaarrekening geeft ons immers aan of Gedeputeerde Staten binnen de kaders die Provinciale Staten gesteld hebben, bereikt hebben wat zij hadden moeten bereiken.

Het is al meer gezegd: complimenten voor de verbetering die waarneembaar is ten aanzien van vorige jaarrekeningen. Daarvoor hoeven wij niet zo ver terug te gaan. Ik vond onlangs, bij het opruimen van mijn stukken, de jaarrekening van 2006: bijna twee keer zo dik en een onoverzichtelijke programma-verantwoording. De fractie van D66 constateert dat wij met het verbeteringsprogramma ten aanzien van de planning- en controlcyclus op de goede weg zitten: met de opzet, de leesbaarheid, maar ook de leesbaarheid van het verslag van bevindingen voor de Staten van de accountants van Ernst & Young. Dat is belangrijk. Als volksvertegenwoordiging moet je goed uit de voeten kunnen met dit controle-instrument bij uitstek. Toch zijn wij er nog lang niet. Ook dat hebben wij al enkele malen gehoord hier vanmiddag. Het kan nog dunner, nog meer op hoofdlijnen, met minder details en meer integraal: beleidsinformatie tezamen met financiële verantwoording en risico's aanbieden.

Wat de fractie van D66 betreft komt er in een jaarverslag ook een algemene, bestuurlijke samenvatting op hoofdlijnen: een samenvatting, waarin wordt teruggeblikt op de politieke hoofdoelen en gebeurtenissen. In deze algemene, politieke samenvatting zou de vraag gesteld moeten worden: waar wilde je aan het eind van, in dit geval, 2008 staan en in hoeverre is dat gerealiseerd of niet gerealiseerd. Het is een vraag die je ook zou kunnen stellen bij de verschillende programmaonderdelen. Het jaarverslag zal aan transparantie en kwaliteit doen winnen.

Een overheid die zich transparant maakt, past in een moderne democratie. Belanghebbenden, zeker de volksvertegenwoordiging, moeten met het jaarverslag uit de voeten kunnen. Dat mag, behoudens de financiële paragrafen, niet voorbehouden zijn aan de financieel specialisten binnen een fractie.

Met het jaarverslag 2009 ligt er een grote, nieuwe uitdaging op ons te wachten. Hierbij zal met een heel kleine set indicatoren worden gewerkt, die ook nog eens alleen prestatie-indicatoren zijn. En dat, terwijl juist de jaarrekening voor de maatschappelijke effecten van beleid zo belangrijk is. Het is dus van groot belang om de beleidsevaluaties te linken aan deze planning- en controlcyclus. Vanmorgen is in de Subcommissie een conceptnotitie Beleidsevaluaties en monitoring besproken. Die stemt ons zeer hoopvol. De wil om deze cyclus transparanter te maken, is er duidelijk in dit huis. En waar een wil is, is een weg. De praktijk zal ongetwijfeld weerbarstiger zijn dan de theorie, maar de notitie stemt ons hoopvol, dus wat dat betreft geeft de fractie van D66 haar vertrouwen hieraan.

Tot slot. Om niet in herhaling te vallen, sluiten wij ons aan bij de reeds gemaakte opmerkingen ten aanzien van onderbestedingen, de aandacht die nodig is voor risicomanagement, de toelichting bij majeure projecten die integraler moet en het omgaan met geldstromen rond bestemmingsreserves.

De heer BISSCHOP (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb heel bewust aangegeven mij te willen beperken tot een stemverklaring.

De VOORZITTER: Dan kom ik zodadelijk bij u terug.

Mevrouw RAVEN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Allereerst dank voor de waarderende woorden die de Staten hebben gesproken over de leesbaarheid van het jaarverslag. Het is belangrijk dat een jaarverslag niet alleen gaat om de cijfers, maar ook of de verantwoording over het gevoerde beleid zo goed mogelijk toegankelijk is.

Dank ook aan de Subcommissie voor de jaarrekening, die namens de Staten de voorbereidende werkzaamheden heeft verricht voor de behandeling van de jaarrekening. Dank ook aan de accountants van Ernst & Young, die ons op 14 april jl. zowel een goedkeurende verklaring hebben gegeven voor wat betreft de getrouwheid als de rechtmatigheid van de jaarrekening. Zij waren dit jaar voor het eerst onze accountants.

Zoals ik in de commissie BEM al heb gezegd, en de heer Nugteren gebruikte dezelfde woorden: wij zijn er hiermee nog niet. Het inzicht in de projecten en de Agenda 2010 moet helderder geformuleerd worden. Ook hebben de Staten inzicht gevraagd in de kosten van projecten die binnen de Samenwerkingsagenda zijn geformuleerd. Dat zal zeker in de jaarrekening 2009 plaatsvinden. In die jaarrekening werken wij ook met minder prestatie-indicatoren. Mevrouw Versteeg zei het al: indicatoren die toegesneden zijn op de rol van de provincie. Ook wordt er op dit moment in de Subcommissie voor de jaarrekening gesproken over het kader voor beleidsevaluaties. Die zullen worden opgenomen in de planning- en controlcyclus.

Er is een aantal onderwerpen dat door de fracties naar voren is gebracht. Die onderwerpen komen steeds terug. Dat zijn de grote projecten. Een aantal partijen heeft gezegd een beter inzicht te willen

hebben in de voortgang, maar ook in het totaalbeeld van de grote projecten. Als het om die grote projecten gaat, dan beveelt de accountant aan naast de huidige jaarcijfers ook inzicht te geven in de geprognosticeerde eindresultaten. Deze aanbeveling zal worden meegenomen in de najaarsrapportage 2009. Ook voor individuele projecten zullen er separate voortgangsrapportages worden opgesteld. Daarin zullen wij de Staten de door hen gevraagde informatie geven. Deze voortgangsrapportages zullen overigens worden behandeld in de betreffende Statencommissies.

Een project licht ik er even uit. De heer Kiliç sprak daarover. Dat betreft het Hart van de Heuvelrug. Daarbij citeerde hij uit het rapport van Ernst & Young, de risicoanalyse. Ik wil erop wijzen dat dat niet de analyse was van de accountant, maar dat het een interne analyse was, dus van onszelf. Dat maakt wel een verschil. Als Gedeputeerde Staten willen wij dat risico nadrukkelijk onderzoeken. Het is niet zo dat de accountant dit onderzoek heeft gedaan, maar dat de provincie hier serieus mee bezig is geweest. De Staten zijn daarover ook geïnformeerd in de commissie. Dan is het wat vreemd dat hierover nu een motie wordt ingediend.

Er zijn ook opmerkingen gemaakt over onderbestedingen. Zoals de Staten in de brief bij de aanbidding voor de jaarrekening 2008 kunnen lezen, wordt er een aantal redenen gegeven voor onderbestedingen. Een van de redenen is de administratieve verwerking van meerjarige subsidieverplichtingen. Daarbij gaat het ongeveer om € 20.000.000. Er zit een duidelijk verschil tussen begroten en het jaar van daadwerkelijk uitgeven. Denk bijvoorbeeld aan het Fonds SBW (Stedelijk Bouwen en Wonen). Zoals in de brief verwoord staat, zullen wij de systematiek ten aanzien van begroten en verantwoorden van meerjarige subsidieverplichtingen herzien om zo de informatieverschaffing te verbeteren en ongewenste, in dit geval, optische onderbestedingen te voorkomen. De andere onderbestedingen liggen vooral op IOG-gebied en doelmatig verkeer en vervoer.

Positief is natuurlijk ook soms dat onderbesteding ontstaat als het doel wordt bereikt voor minder geld of als er meer inkomsten zijn dan begroot. Onderbesteding blijft echter een aandachtspunt voor de provincie. Zoals gezegd zal de systematiek van meerjarige subsidies kritisch worden bekeken, maar ook zal door het verbeteren van het projectmatig werken en het verbeteren van de planning- en controlcyclus het fenomeen onderbestedingen worden aangepakt.

Ook het risicomanagement is door een aantal partijen genoemd. Ik kan hier toezeggen dat in de tweede helft van 2009 er een plan van aanpak komt over hoe hiermee om te gaan.

Er zijn een paar partijen geweest, die gezegd hebben dat de jaarrekening 2009 er heel anders zal uitzien. Ik denk dat ik het daarmee eens kan zijn. Ik had de indruk dat de heer Nugteren de voorjaarsnota al heeft gelezen en een aantal opmerkingen maakte dat daarop van toepassing is.

Wat betreft de bestuurlijke samenvatting op hoofdlijnen begrijp ik dat mevrouw Versteeg vraagt: maak dat in de komende jaarrekeningen wat korter en formuleer wat meer op hoofddoelen. Ik denk dat dat een onderwerp is, waarnaar wij kritisch moeten kijken. Wij moeten echter wel steeds de drie w-vragen stellen: wat willen wij bereiken, wat hebben wij bereikt, wat heeft het gekost?

Tot slot dank ik de Staten voor hun woorden. De aanbevelingen zoals die door de accountant zijn aangegeven, zullen wij overnemen. Ik ben blij met de opmerkingen van de Staten dat zij akkoord gaan met de jaarrekening zoals die nu voorligt.

De VOORZITTER: Geen woordvoeringen in de tweede termijn? Mag ik concluderen dat u akkoord kunt gaan met de beslispunten 1 tot en met 8?

De heer BISSCHOP (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Dan wil ik nu graag mijn stemverklaring afleggen. Ik heb bewust niet het woord gevraagd. Ik vind dat de Subcommissie voor de jaarrekening een heel adequate reactie heeft gegeven op de jaarrekening. Dan zou ik haar werk overgedaan hebben. Ik vind ook dat de gedeputeerde adequaat heeft gereageerd. Er is daarom voor mij geen reden om het woord te voeren. Ik stem dus in met de jaarrekening.

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben in het verleden tegen de begroting gestemd. Deze jaarrekening met de aanbevelingen en de opmerkingen en wat hier allemaal beloofd wordt door het college: wij stemmen voor als aanmoedigingspremie.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten hierna overeenkomstig het voorstel.

De VOORZITTER: Wenst de heer Kiliç zijn motie te handhaven? Dat is het geval. Dan breng ik de motie in stemming.

De heer BUITING (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Wij stemmen tegen de motie. Een korte toelichting. Natuurlijk zijn wij het met het college, en ook met de heer Kiliç, eens dat dit een heel cruciaal project is, dat heel goed moet worden bewaakt, ook in het vervolg. Wij hebben echter begrepen dat hierover uitvoerig verslag is gedaan, weliswaar in vertrouwelijke zin. Wij vinden dat voor dit moment voldoende. Wij willen wel op enig moment, niet te lang na de zomer, kijken of wij wat meer voortgangsinformatie hierover kunnen krijgen. Met de opstelling van de motie, zijn wij daar echter tegen.

De heer VAN LUNTEREN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ook wij hebben wat moeite met de vragen die met de motie worden gesteld, ook gezien het feit dat dit in een vertrouwelijke setting al eerder aan de orde is geweest. Wel ondersteunen wij de gedachte dit onderwerp op de agenda te houden. Wij willen voorstellen het moment van september te handhaven en er dan in de commissie RGW wederom op terug te komen, waarbij wij wellicht nog wat meer toelichting van het college krijgen. Wij zijn tegen de motie.

De heer KLOPPENBORG (GL): Mijnheer de Voorzitter! Wij kunnen ons goed vinden in de woorden van de fractie van de VVD.

Mevrouw DIK (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik kan mij aansluiten bij de woorden van de fracties van het CDA en de VVD.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Wij sluiten ons aan bij de woorden van de fractie van de VVD.

De heer BISSCHOP (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Het is lastig om te zeggen. Toch sluiten wij ons aan bij de woorden van de fractie van de VVD.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Wij steunen de motie.

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! Naast de cijfers, is een heleboel creativiteit noodzakelijk. In die zin wens ik het college heel veel creativiteit om met een haalbaar concept te komen in de toekomst. Wij zijn tegen de motie.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten hierna motie M2 te verwerpen. Voor de motie hebben gestemd de fracties van de PvdA, de SP en de PvdD.

Actualisatie concernprojecten en –programma's.

De VOORZITTER: Ik wijs u op de nadere informatie die u hebt gekregen naar aanleiding van datgene wat in de commissie is besproken. Een drietal agendapunten, Hart van de Heuvelrug, de Hollandse Waterlinie en de Sociale Agenda, wordt aan de lijst toegevoegd.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel, met inachtneming van de drie genoemde punten.

Deregulering Verordening Natuur en Landschap.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel.

Hart van de Heuvelrug: vaststellen clusterovereenkomst Zeist III.

De heer BALEMANS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben in de commissie uitgebreid gesproken over Hart van de Heuvelrug. Er resteren nog twee vragen die ik aan de gedeputeerde wil stellen.

De eerste vraag sluit aan bij een 'nader-nadenken', zoals gedeputeerde Krol heeft toegezegd over de hele geschillenprocedure, zoals die in artikel 27 van de overeenkomst is opgenomen. Ik heb in dat debat gezegd: u kiest er nu voor via een mediator te gaan werken en uiteindelijk een gang naar de rechter. Ik heb toen de volgende suggestie gedaan. Je kunt in de tijd en in de kosten winst boeken als je bijvoorbeeld een afspraak maakt met arbitrage. Die is meteen bindend tussen twee partijen; je gaat één keer naar de arbiter toe in plaats van een gesprek met de mediator en de gang naar de rechter. Mijn vraag aan de gedeputeerde is in feite: wat heeft dat 'nader-nadenken' van hem opgeleverd en wil hij zijn visie geven of dit misschien een handiger oplossing is voor het geheel?

De tweede vraag van de kant van de fractie van de VVD is of de gedeputeerde kan aangeven óf en zo ja hóe de financiële risico's voor de provincie van dit hele project zijn afgedekt.

De heer DUQUESNOY (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik stond ervan te kijken toen ik op het blauwtje las dat alleen de fractie van de SP hierover wilde praten. Toch kwam ook de fractie van de VVD met een woordvoering. De vragen die de fractie van de VVD echter stelde, zijn ook onze vragen. Dank voor deze extra hulp.

Het gaat hier om cluster III en ik heb drie aandachtspunten voor mijzelf benoemd. Allereerst over de rekenregels van het saldo rood en groen. De fractie van de SP heeft daarover altijd erg veel twijfels gehad. Ook dat bleek, met name in deze laatste clusterovereenkomst, niet te kunnen. Ecoducten waren eerst één hectare. Nu nog maar 0,2 hectare. Zijn de rekenregels in die paar maanden aangepast of is de rekenmachine verbeterd?

Dan de inhoud. In het conceptplan stond Dorrestein nog. Dorrestein, de ruimte achter Beukbergen gaat niet lukken. Eigen terrein. Dan brengen wij Harlan in. Maar met Harlan is iets vreemds aan de hand. In 2002 heeft het college van Zeist al beslist dat dat groen moest worden. Het bezwaar van de eigenaren is toen zelfs ongegrond verklaard. Groen moet het worden. Groen blijft het. Waarom komt dat opeens in Hart van de Heuvelrug? Waarom in clusterovereenkomst III? Als wij het op die manier gaan doen, kunnen wij van alles gaan inbrengen. Er is bijvoorbeeld een groot financieel tekort. Nu, dan weet ik nog wel een stukje bos in Kerckebosch, dat wij hierbij eventueel kunnen betrekken. Dat lijkt mij echter niet helemaal de juiste methode van dit geheel.

Financieel. Dit is het laatste stukje en er blijken financiële problemen in het hele project. Laat Harlan hier op deze manier vooral uit. Er is voldoende groen in Hart van de Heuvelrug en financieel win je dan weer wat.

Nog een kanttekening bij het totale project. Er wordt nu vooral gekeken naar de problemen die wij hebben, maar daarbij wordt vergeten dat wij ooit in cluster I € 80.000.000 van het Rijk hebben gekregen. En het Rijk was ook een partner. Die worden hier financieel buiten gehouden. Een heel vreemde redenering, vindt de fractie van de SP.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik zal beginnen met de vragen van de fractie van de SP. Volgens mij zijn dat ook de vragen die recent in de commissie RGW zijn behandeld. Het Harlanterrein heeft de bestemming proefdierencentrum. Ik wil het maar herhalen, dan weet ik zeker dat er, ook aan mijn linkerzijde, opgelet wordt. De essentie van wat wij hier doen, is dat wij die bestemming eraf halen en er een groene bestemming op leggen. Dan past het in de regels, zoals wij die met elkaar hebben afgesproken. Dat heb ik ook in de commissie RGW geantwoord.

De heer DUQUESNOY (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dat klopt, maar de gemeente Zeist heeft in een voorbereidingsbesluit al lang gezegd dat dat groen moest worden. Die bestemming is er in principe al af.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat is een beetje vervelend voor de gemeente Zeist, want dat is niet het geval. Die bestemming is namelijk nog steeds proefdierencentrum. Die moet er nog afgehaald worden. Even kort hoe het werkt in de ruimtelijke ordening. Als je bij een eigenaar

van een stuk grond, niet zijnde de provincie of de gemeenten, maar een particulier, de bestemming van die grond er afhaalt, dan veroorzaakt je planschade. En die planschade moet je betalen. Dus in dit geval zou je ook kosten kwijt zijn. Nu verwerven wij die grond. Nu maken wij de bestemming groen en kan dat meewerken aan het groener maken van de Heuvelrug en kost het ons niet meer geld dan het de gemeente Zeist had gekost als zij de ordentelijke weg gevolgd had, namelijk: bestemming er afhalen en planschade betalen.

De rekenregels waren ook onderwerp van discussie in de commissie RGW. Ik zal niet alles herhalen, want dat doet geen recht aan de commissiebehandeling. Bij de rekenregels gaat het erover: hoeveel meter groen telt een ecoduct? Dan moet je reëel zijn. Er zijn twee dingen van belang. Hoeveel meter groen levert een ecoduct op? Dat is een kwantitatieve benadering. Je hebt ook een kwalitatieve benadering: wat doet die hoeveelheid ecoduct ten behoeve van de ecologie? Op grond van wat wij met elkaar daarover goed hebben uitgezocht, zijn deze getallen eruit gekomen. Het telt dus minder in meters, maar meer in kwaliteit. Dat is conform datgene wat wij met elkaar afgesproken hebben.

De vragen van de fractie van de VVD. Een van de vragen die over de financiële kant van het Hart van de Heuvelrug gaat, is eigenlijk al indirect zo-even aan de orde geweest bij de behandeling van de jaarrekening en was onderdeel van een vrij uitgebreide discussie in de commissie RGW. Ik wil er in deze vergadering niet al te veel meer op ingaan anders dan wat wij net hebben toegezegd, namelijk dat wij er na de behandeling in de commissie RGW bij de Staten op terug zullen komen. Ik heb de fractievoorzitter van de VVD horen zeggen dat het prettig zou zijn als dat na de zomer zou kunnen gebeuren. Wij zullen dat zeker doen als er meer over te vertellen is.

De tweede vraag van de heer Balemans over de arbitrage is lastiger. Ik heb er inderdaad nog even over nagedacht, zoals hij mij in de commissievergadering had verzocht. Deze clusterovereenkomst is helemaal opgesteld op basis van de raamovereenkomst. Die raamovereenkomst, waarbinnen die clusterovereenkomsten zijn gemaakt, en waarover hier is besloten, gaat uit van mediation en vervolgens de gang naar de rechter. Ik ben het eigenlijk met de heer Balemans eens dat dat een relatief lastige gang is. Mediation biedt namelijk geen echte uitweg als een van beide partijen het er niet mee eens is. Naar de rechter gaan, dus iets tussen overheden, is minder gewenst, als ik het zo mag zeggen. Dat zegt wel iets over de manier waarop Hart van de Heuvelrug is opgezet. Daarover wil ik nog wel een opmerking maken in verband met de clusterovereenkomst. Die opzet van Hart van de Heuvelrug is altijd uitgegaan van het feit: wij hebben zeventien gelijkwaardige partijen en die zeventien gelijkwaardige partijen zijn alle zeventien evenveel aan het stuur en zijn alle zeventien evenveel verantwoordelijk voor de risico's die zich in dat project voordoen. Dat blijkt echter gaandeweg niet het geval te zijn. De provincie Utrecht is meer aan het stuur en neemt in bepaalde situaties misschien wel een groter risico dan andere deelnemende partijen. Dat betekent dat je met elkaar nog eens moet nadenken - dat wil ik in deze statenvergadering wel gezegd hebben - over de vraag of het 'huis dat je gebouwd hebt' aan de hand van de raamovereenkomst, nog past bij de veranderende wereld die wij de komende jaren krijgen in Hart van de Heuvelrug. Laat ik het zo zeggen tegen de heer Balemans: dat is zeker een punt van aandacht voor dit college en deze gedeputeerde. Daar wil ik het graag bij laten.

De heer BALEMANS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik kan mij goed vinden in de woorden van de gedeputeerde, dat je best eens mag nadenken over de vraag hoe je het 'huis gebouwd hebt'. Wat ik gevraagd heb, is of hij een andere achterdeur in het huis wil zetten. Ik vraag de gedeputeerde of hij dit aan de orde wil stellen bij die zeventien partners om te kijken, gelet op deze overeenkomst, of je het eens kunt worden om die overeenkomst op dit kleine punt te wijzigen.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb bedoeld met mijn woorden: ik kan niet anders bij deze clusterovereenkomst dan handelen binnen de spelregels die wij met elkaar afgesproken hebben. Die spelregels zijn voor cluster Zeist III, zoals nu voorligt, goed en helder; het cluster ziet er goed uit. Ik heb willen aangeven dat het niet ondenkbaar is dat je met de zeventien partijen gezamenlijk nog een keer nadenkt over de vraag of de raamovereenkomst die destijds gebouwd is, nog past bij de veel meer uitvoeringsgerichte situatie waar wij nu, zowel met vliegbasis Soesterberg, als met Hart van de Heuvelrug, als met het geheel, op af koersen.

De heer DUQUESNOY (SP): Mijnheer de Voorzitter! Heeft het nog enig effect dat Zeist deze clusterovereenkomst nog moet goedkeuren en dat wij dat nu al doen? Of maakt dat allemaal niet uit?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij moeten wij het allebei goedkeuren. Ik mag de overeenkomst pas ondertekenen als de Staten dat goed vinden. Ik onderteken de overeenkomst uiteraard pas als ook Zeist die heeft goedgekeurd.

De VOORZITTER: Mag ik concluderen dat wij de beraadslagingen kunnen afsluiten en dat u met het besluit kunt instemmen?

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Een stemverklaring. Naar aanleiding van hetgeen de fractie van de SP naar voren heeft gebracht, is er bij ons twijfel gerezen over het toepassen van het rood-voor-groen-principe. Vandaar dat wij in dezen tegen zullen stemmen.

De heer DUQUESNOY (SP): Mijnheer de Voorzitter! Wij stemmen tegen.

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! Een veel uitvoeringsgerichter gebeuren, dus een overeenkomst in die zin, zouden wij bepleiten. Wij vinden de boel wat betreft het rood onzeker. Wat wij hebben gezien is toch vrij rigide. In die zin het signaal dat wij tegen zijn.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten hierna overeenkomstig het voorstel, met de aantekening dat de fracties van de SP, de PvdD en Mooi Utrecht tegen het voorstel hebben gestemd.

Bouwen en wonen.

Mevrouw DEKKERS (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Toen ik afgelopen zaterdagmorgen de bibliotheek in Harmelen uitliep, heb ik een woningkrant, de regio Utrecht-editie van 29 mei 2009, meegenomen. Gaat aan de ene kant mijn interesse uit naar het aanbod, deze keer bladerde ik direct door naar de laatste pagina, waar in een keurig overzicht de toewijzing staat van de woningen uit vorige kranten. Behalve dat mijn oog viel op het feit dat woningzoekenden met de u van urgentie veelal een flat op een dreef toegewezen hadden gekregen, viel mij nog iets anders op. Op een vierkamerwoning aan de Passaat 18 in De Meern, hebben maar liefst 494 mensen gereageerd. Degene die het huis kreeg, had een wachttijd vanaf 28 oktober 1993. Op een tweekamerflat aan de Pandora 76 in IJsselstein daarentegen hebben maar vijf mensen gereageerd. Degene die de woning toegewezen heeft gekregen, stond ingeschreven sinds 23 april 2009. Het lijkt mij een mooie illustratie dat de nadruk van de vraag naar woningen niet alleen een kwantitatieve vraag is. Ik kom hierop terug.

Wanneer wij naar het ontwerpbesluit kijken is het antwoord op het eerste besluit om de ambitie te verhogen van 73.000 naar 80.000 woningen: ja. De fractie van het CDA vindt dat het goed is zo ambitieus mogelijk te blijven als kan in de huidige situatie. En er gebeurt veel op de woningmarkt. Mensen die hierbij beroepsmatig betrokken zijn, kijken bezorgd naar wat er gaat gebeuren na de zomervakantie. Komt de vraag naar nieuwe woningen weer op gang, zodat nieuwe projecten toch gestart kunnen worden? Zijn hypotheekverstrekkers weer bereid hypotheek te verstrekken en houden hypotheeknemers hun banen, zodat zij de hypotheek iedere maand weer kunnen opbrengen? Wij realiseren ons dat wij maar marginaal invloed hebben op de ontwikkeling van de woningbouw, maar alle beetjes helpen en het is goed dat wij als provincie samen met anderen kijken welke bijdrage wij kunnen leveren om de bouw aan de gang te houden. Uitgangspunt blijft: alle inspanningen moeten zich richten op binnenstedelijke woningbouw mogelijkheden. En dat past uitstekend wanneer wij naar de milieuvoorkeuren verhuiscapaciteit in de regio Utrecht – ik heb de zin niet verzonnen – kijken. Deze zin staat in de Regionale Woonvisie 2030 van het BRU. Hierin staat ook dat maar 5% van de mensen echt landelijk wil wonen.

Laten wij ons ook niet laten verleiden in de drang om kwantiteit te realiseren, de kwaliteit uit het oog te verliezen. Hierbij verwijs ik naar het begin van mijn betoog, waaruit wel degelijk blijkt dat de woningzoekende bewust op weg is naar meer dan een dak boven zijn of haar hoofd. Dus, geen kortetermijnnoodsprongen, maar blijven zoeken naar slim ruimtegebruik, bijvoorbeeld transformaties van kantoorgebouwen.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil een vraag stellen die een beetje teruggaat naar het begin van het betoog van mevrouw Dekkers. Ik zat er nog even over na te denken. Enerzijds zei zij dat zij ja zegt tegen de eerste vraag, door het beoogde aantal woningen te verhogen naar 80.000. Aan de andere kant zei zij een paar zinnen later: wij realiseren ons tegelijkertijd dat wij als provincie beperkte invloed hebben op het behalen van zo'n woningaantal. Kun je dan niet beter bij jezelf vaststellen: het is heel leuk in deze moeilijke tijden jezelf een getal van 80.000 op te leggen, maar bij voorbaat weet je al dat je dat niet gaat halen. Kun je dan niet beter kiezen voor een aantal waarvan je denkt: dat kunnen wij dichter benaderen dan een heel hoge ambitie, waarvan wij zeker weten dat wij die niet behalen. Het lijkt mij politiek gezien namelijk erg onhandig.

Mevrouw DEKKERS (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Het is natuurlijk altijd goed om ambities te houden en goed naar die ambities te kijken. Aan de andere kant hebben wij ook gezien wat er nog maar kort geleden gebeurd is. Ten aanzien van de kredietcrisis zien wij dat ontwikkelingen vaak heel snel gaan en kunnen wij niet van tevoren kijken hoe de dingen gaan. Op zich lijkt het mij daarom goed aan bepaalde ambities vast te houden.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Hoe kijkt mevrouw Dekkers aan tegen de ontwikkelingen op de woningbouwmarkt voorafgaand aan de kredietcrisis. Toen hadden wij ook allerlei doelen gesteld en die haalden wij ook bij lange na niet. Toen werd er ook gezegd: wij moeten vasthouden aan de aantallen, wánt dit en dat. Toen bleven wij ook ver achter bij de gestelde doelen. Ook vanuit dat perspectief zou je kunnen stellen dat je eigenlijk met een mission impossible bezig bent.

Mevrouw DEKKERS (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Als we terugkijken, dan had het natuurlijk te maken met bouwvakkers die niet konden werken en dat soort dingen. Nu spelen weer heel andere dingen een rol. In feite geeft de heer De Vries aan dat het vaak moeilijk is je ambities te halen. Dat ben ik met hem eens. Het is echter heel goed ambities te houden. Op een gegeven moment zou het kunnen zijn dat je de ambities bijstelt, maar op dit moment is het goed om de ambities te houden.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Dat nodigt mij uit tot een andere vraag. Wanneer is het moment voor de fractie van het CDA aangebroken om eens na te denken over het bijstellen van de ambities?

Mevrouw DEKKERS (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik kom daar straks nog even op terug. Wij zijn natuurlijk niet de enige die gaan over woningbouw aantallen. Als wij kijken naar het Urgentieprogramma 2040, dat in de Kamer is besproken, dan zien wij dat daar ook een motie is aangenomen, waarin gevraagd wordt iedere vijf jaar te kijken naar de te bouwen aantallen. Omdat wij niet alleen partner zijn in dit hele gebeuren, denk ik dat wij daar ook in mee kunnen gaan.

Een van de voorstellen was: meer deskundigheid en kennis bieden. Gezien de positieve reacties uit de provincie lijkt ons dat een goed voorstel. Van goed en effectief inbreiden zijn er al prachtige praktijkvoorbeelden. Maak gebruik van kennis en ervaringen van elders.

Meer specifiek beleid neerzetten. In de commissie hebben wij onze vraagtekens al gezet bij de doorstroommakelaars voor de begeleiding van 60-plussers naar een passende seniorenwoning. Wij denken dat de moderne 60-plusser uitstekend zijn weg kan vinden en anderen die dat niet kunnen, horen vaak tot de doelgroep van de woningbouwcorporaties, die daar vervolgens een taak zouden kunnen hebben. Het ombouwen van oude kantoren voor woonruimte. Het ombouwen van oude kantoorpanden is prima. Hier ligt een kans voor starters, denken wij. Denk aan creatieve mogelijkheden om zelf in staat te worden gehouden om de kosten laag te houden, zoals het casco opleveren van woningen. Afgelopen week stond er een artikel in het Financieel Dagblad, waarin de Kamer van Koophandel pleit voor het mengen van functies bij oude bedrijventerreinen en waarin functies zoals detailhandel, maar ook wonen, tot de mogelijkheden zouden moeten kunnen behoren. Misschien een suggestie voor Overvecht, waar ondernemers en de Kamer van Koophandel de handen al in elkaar geslagen hebben. En laten wij niet alleen kijken naar leegstaande panden. Ook op bedrijventerreinen worden op dit moment veel panden gebruikt puur voor opslag. Ook daar zouden misschien kansen kunnen liggen.

Wanneer wij kijken naar de procedures, dan vragen wij of het mogelijk is in te zetten op vereenvoudiging van procedures. Misschien zou, wat minister Eurlings kan voor versnelde aanleg van wegen, ook

op andere beleidsterreinen kunnen worden toegepast. Uiteraard wel met waarborgen voor kwaliteit en zorgvuldigheid.

Wat wij als CDA uit de gemeenten horen, is dat er een tekort is aan RO-ambtenaren, waardoor de afwikkeling van procedures vaak vertraging oploopt. Onze vraag aan Gedeputeerde Staten is of de provincie een rol kan spelen bij de oplossing van dit laatste probleem.

Meer geld beschikbaar stellen voor de knelpuntenpot. Na de zomer komt het college van Gedeputeerde Staten terug met een voorstel over de besteding van de knelpuntenpot. Wij stellen voor te kijken naar de aanvragen voor het Fonds SBW die afgewezen zijn, omdat het budget op was. Financiering van projectontwikkelaars, omdat deze vastlopen, lijkt ons risicovol. Wij vragen Gedeputeerde Staten dan ook welke criteria en voorwaarden er worden gehanteerd om risico's te beperken en effectiviteit te meten.

Dan kom ik bij afstemming bij andere overheden. Let bij het beleid dat uitgezet wordt goed op dat het past bij andere overheden. Dan denken wij aan het Rijk, het BRU en de stad Utrecht. Tijdens de commissievergadering hebben wij erop gewezen dat er bij de bespreking van het Urgentieprogramma Randstad 2040 in de Tweede Kamer heel veel moties aangenomen zijn, die ook voor ons als provincie relevant zijn. Dan hebben wij het o.a. over: verdichtingsopgaven in relatie tot kwaliteit en kwantiteit, demografische ontwikkeling in krimpregio's en mogelijkheden over de opvang in aangrenzende regio's om de woningvraag en de economische groei te accommoderen. Inmiddels is ook door het BRU de Regionale Woonvisie 2030 gepresenteerd, waarin op bladzijde 31 o.a. staat: "Het is een cruciale beleidsvraag in hoeverre de regio dit tekort" – en dan hebben wij het uiteraard over het tekort aan woningen – "al dan niet op haar grondgebied wenst op te lossen. Naast volkshuisvestelijke argumenten zijn daarbij immers ook andere afwegingscriteria aan de orde, zoals ruimtelijke, economische en financiële."

Tot slot las ik in de krant dat de stad Utrecht denkt bij het stimuleren van de woningmarkt aan het verstrekken van prijsgarantie. Onze vraag aan Gedeputeerde Staten is wat zij gaan doen met deze gegevens en hoe zij daarop denken in te spelen.

Wat betreft de mogelijkheid van locaties: de gebiedsontwikkeling A12-zone vinden wij gedurfd en het onderzoeken waard.

De heer VAN DER WERFF (VVD): Mijnheer de Voorzitter! In de gezamenlijke commissie RGW en WMC werd door de fractie van de VVD het beleid, de inzet en ambitie, zoals verwoord in de notitie Bouwen en Wonen volledig ondersteund. Onze fractie is van mening dat de woningbouwproductie gebaseerd dient te zijn op de fysieke mogelijkheden die onze provincie heeft om invulling te geven aan de woningbehoefte, waarbij de woningbehoefteprognoses gebaseerd op aannames, inmiddels uitermate financieel-economisch afhankelijk blijken te zijn.

Ook de VVD is ervan overtuigd dat door de huidige recessie, de vraag naar woningen op korte termijn weliswaar is afgenomen, maar dat de woningbehoefte nog altijd boven de markt zweeft en de vraag op langere termijn weer zal doen toenemen. Wij moeten ons echter goed realiseren dat onze provincie voor de woningzoekende uitermate aantrekkelijk is door een aantal factoren, zoals onze centrale ligging, een aantrekkelijk landschap en natuur, goede voorzieningen en aantrekkelijke ruimtelijke bebouwing. Het zijn dan ook juist deze pluspunten die wij moeten koesteren en behouden om deze provincie in de toekomst aantrekkelijk en leefbaar te houden. De balans tussen vermeende behoefte en fysieke ruimtelijke mogelijkheden, met behoud van een aantrekkelijke woonomgeving en bereikbaarheid, vraagt van ons uitermate grote zorgvuldigheid.

Door de afname van de vraag naar woningen, is de bouwproductie ingezakt. Een dergelijk verschijnsel vond eerder plaats in de utiliteits- en kantorenmarkt, waarbij de behoefteprognoses voorbij schoten aan de reële afname in de markt en de verouderde gebouwen en complexen nu een grote leegstand vertonen.

Naast aantallen en fysieke mogelijkheden is de meest relevante vraag, in welk segment van de woningmarkt de behoefte weer in volle hevigheid zal aantrekken en waar wij onze inzet en steun op moeten richten. Zoals bekend is de woningbouw nog niet totaal vastgelopen en stagneren de transacties in het goedkopere segment in mindere mate, het moge dan ook duidelijk zijn dat in dit deel van de markt sprake is van een reële woningbehoefte, terwijl in de duurdere segmenten de vraag naar woningwisse-

ling en -verbetering een grote rol speelt en juist in dat segment de financiële crisis een blokkade vormt voor het invullen van andersoortige woonwensen.

In het goedkopere woningsegment zijn het vooral de starters en ook vaak de senioren, die behoefte hebben aan nieuwe of vrijkomende, bestaande goedkopere woningen. Juist in dit segment komt de doorstroming moeilijk tot stand, omdat beschikbaarheid en aanbod van betaalbare woningen in het middensegment relatief klein is en/of de financiële sprong te groot, naast alle overige behoeften die onze consumptiemaatschappij te bieden heeft.

De grote financiële verschillen tussen de diverse segmenten worden mede veroorzaakt door ons subsidie- en belastingstelsel, waarbij het goedkoopste segment vaak meermaals direct en indirect wordt gesubsidieerd en 'scheefwonen' het gevolg is.

Deze problemen zijn overigens geen Utrechtse of provinciale problemen, maar zijn het gevolg van landelijk beleid en marktwerking. Als provincie kunnen wij de markt niet keren en moeten wij dat ook niet willen. Wel kunnen wij de woningbouw stimuleren door grotere snelheid en souplesse in onze regel- en voorschriftensystematiek te bevorderen en in te zetten op creatieve en innovatieve ideeën om de betaalbaarheid en aantrekkelijkheid van onze Utrechtse woningbouw te stimuleren, zoals het door ons voorgestelde cascobouwen. Het is zo-even al genoemd.

Ook het ombouwen van kantoren en andere utiliteitsgebouwen kan een betere benutting van onze schaarse ruimte stimuleren. Startersleningen en andere financiële constructies om de betaalbaarheid van de schaarse bouwgrond te bevorderen moeten wij stimuleren.

De door uw college voorgestelde inspanningen, instrumenten en initiatieven om tot een totale woningbouwproductie van maximaal 80.000 woningen te komen met de noodzakelijke plancapaciteit in de streekplanperiode tot 2015, worden door onze fractie ondersteund. Wij moeten ons daarbij goed realiseren dat wij spreken over een toename van het aantal inwoners van ruim 180.000 met alle noodzakelijk voorzieningen, infrastructuur, werkgelegenheid, onderwijs, bewinkeling en andere voorzieningen. Het aanzienlijke ruimtebeslag met bijpassende mobiliteit dat binnenstedelijk, althans binnen de rode contour, met veel moeite en inspanning gevonden moet worden en waarbij de ontsluitingen van woonwijken en de bereikbaarheid van onze steden binnen onze verantwoordelijkheid vallen, zullen onze ruimtelijke mogelijkheden aanzienlijk beperken, zoals bij Rijnenburg pijnlijk duidelijk is geworden.

Kortom, wij dienen als provincie alles te doen wat mogelijk is om invulling te geven aan de woningbehoefte in Utrecht en ons daarbij realiseren dat onze mogelijkheden, bevoegdheden en fysieke ruimte, beperkt zijn. Slechts met deze uitgangspunten kunnen wij onze provincie aantrekkelijk houden voor haar inwoners en bedrijfsleven en het gevolg zal dan ook zijn, dat de druk op onze woningmarkt blijft bestaan.

De heer BOS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van de PvdA dankt het college van Gedeputeerde Staten voor het uitvoerige antwoord op de vragen die vanuit onze fractie zijn gesteld in de commissievergadering. Wij kunnen ons daarom in het debat richten op de onderwerpen die wat onze fractie betreft, op de zeef zijn blijven liggen. Daarbij stellen wij wel vast dat wij ons kunnen in de volgende onderdelen van de notitie die nu aan de orde is.

1. Nu het college heeft gekozen voor dezelfde ambitie qua aantallen woningen als het vorige college, namelijk 80.000 tot 2015, zien wij af van een academisch debat over cijfers en modellen. Immers, die 80.000 woningen zijn gebaseerd op het bestaande IPB-model, inclusief het terugbrengen van het woningtekort naar 3%. Wij ondersteunen dus de ambitie van Gedeputeerde Staten conform onze opstelling in juni 2008.
2. Wij steunen het college in de toepassing van het Fonds SBW en het Fonds Uitplaatsing Hinderlijke Bedrijven – totaal € 75.000.000 – om daarmee de binnenstedelijke woningbouw te stimuleren. Wij steunen dat ook, omdat onder invloed van de fractie van de PvdA is vastgelegd dat de provincie voorrang geeft aan projecten die betaalbare koop- en huurwoningen beogen. In antwoord op onze vragen wordt inderdaad bevestigd dat uit de verdeling van de eerste tranche van het Fonds SBW blijkt dat 60% van deze subsidie direct gerelateerd kan worden aan sociale koop- en huurwoningen. Dat is een goede zaak.
3. Wij wachten de toezegging van Gedeputeerde Staten af over een notitie over de kaderstelling van de Knelpuntenpot van € 20.000.000.

4. Wij blijven het Ruimtelijk Actieprogramma, gericht op de stedelijke ontwikkeling van de Merwedekanaalzone, Cartesiusdriehoek / 2^e Daalsedijk in de stad Utrecht en de Kop van Isselt en Wagenwerkplaats/NS-emplacement in Amersfoort, steunen. De vraag die ik voorleg: wanneer krijgen wij daarvan de eerstvolgende rapportage over de voortgang van die projecten?
5. Met het Fonds SBW blijven wij het aanjaagteam zien als de twee belangrijkste instrumenten om de ontwikkeling van de woningbouw in Utrecht te stimuleren én obstakels op te ruimen. Indien Gedeputeerde Staten tot de conclusie zouden komen dat een uitbreiding van het aanjaagteam gewenst is, staat de fractie van de PvdA daarvoor open om aanvullende voorstellen te bespreken.
6. De gewenste transformatie van kantoren naar wonen en het plegen van inzet op het wonen boven winkels, steunen wij. Wij vragen Gedeputeerde Staten echter wel de inzet daarvan op zijn effectiviteit te bekijken. Het aanjaagteam moet zich, wat de fractie van de PvdA betreft, primair richten op de realisering van het streekplanprogramma – die 80.000 woningen – en zich niet verliezen in niches die verhoudingsgewijs veel menskracht vergen met een beperkt resultaat. Op z'n minst kan voor deze niches aan het veld, bijvoorbeeld ontwikkelaars en woningcorporaties, gevraagd worden bijdragen te leveren.

Dan drie onderwerpen die op de zeef zijn blijven liggen.

De economische recessie is tijdelijk, maar heeft een forse stagnatie, ook in de woningbouw, tot gevolg. De gemeente Utrecht had in maart al becijferd dat het aantal woningen in 2009 dat gebouwd zou worden, nog iets zou stijgen tot 3200 dit jaar, maar in 2010 zou halveren tot 1500 woningen. De fractie van de PvdA onderschrijft in dit licht het uitgangspunt van Gedeputeerde Staten, dat de bestaande plancapaciteit maximaal moet worden ontwikkeld, versneld, maar zich vooral gaat richten op het voorkomen van planvertraging en planuitval. In dat opzicht is het inderdaad realistisch om er rekening mee te houden dat het resterende deel van 80.000 woningen, 55.000 woningen, niet voor 2015 zal kunnen worden gerealiseerd. Dat neemt echter niet weg dat het woningtekort daardoor, door te weinig nieuwbouw, de komende jaren onaanvaardbaar hoog blijft.

In dat licht twee opmerkingen over het aanvullende woningbouwprogramma.

De eerste opmerking gaat over de locaties Bunnik en Vianen. In de conclusie komen Gedeputeerde Staten niet verder dan dat zij intensief willen participeren in het totstandkomingsproces voor beide locaties. Wat is dat: participeren in het totstandkomingsproces. Is dat een college dat voortpoldert zonder eigen doelstellingen te hebben? Wij lezen op dat punt geen ambities in dat onderdeel van de nota. Nul. Maar misschien vergissen wij ons. De fractie van de PvdA wil in ieder geval weten wat nu eigenlijk de doelstellingen van Gedeputeerde Staten zijn en wat de ambitie is met betrekking tot de locaties Bunnik en Vianen.

In de notitie, onder punt 2.5, wordt vastgesteld dat een onderzoek over nog nieuwe, onbekende mogelijkheden voor binnenstedelijke woningbouw weinig resultaat heeft opgeleverd. Echter, in de mondelinge beantwoording door de heer De Jong in de commissie, maakte hij bekend dat in de toekomstige nota Plancapaciteit, die wij in juni krijgen, komt te staan dat tot 2020 binnen de contouren van het streekplan nog 28.000 woningen extra plancapaciteit is vastgesteld. Hoe komt het dat het onderzoek naar nieuwe mogelijkheden voor binnenstedelijke woningbouw geen resultaat heeft opgeleverd en dat in de nota Plancapaciteit, ook binnen de rode contouren, 28.000 woningen extra worden vastgesteld? Welk onderzoek deugt er niet?

Dan het tweede onderwerp: de A12-zone. Het onderzoek naar mogelijkheden van de A12-zone en de participatie van de provincie kan op onze steun rekenen, maar er dreigt naar de mening van de fractie van de PvdA wel een fors financieringsprobleem. Bedragen in de pers over de kosten van het ondertunnelen van een gedeelte van de A12 circuleren nu al in de orde van grootte van tussen de € 1 en € 2 miljard. Intussen voeren wij, als NV Utrecht, het komende halfjaar het debat met het Rijk over de financiering van de noodzakelijke binnenstedelijke woningbouw. Kosten: € 1.6 miljard. Voeg daarbij dat de rijksoverheid heeft besloten, terecht vanwege de economische crisis, miljarden extra te investeren. Dat betekent zeker op de kortere termijn een forse verhoging van het financieringstekort. Een kind kan zien dat het Rijk niet klaarstaat om én mede te financieren in binnenstedelijke woningbouw én fors mee te betalen aan de eventuele ondertunneling van de A12. Wat is, zo wil de fractie van de PvdA weten, de financiële strategie van het college van Gedeputeerde Staten naar het Rijk toe in relatie tot deze twee megagaven?

Ten slotte. In paragraaf 1.6 komen Gedeputeerde Staten tot de conclusie dat door de crisis de doorstroming op de woningmarkt stagneert en de onderkant van de woningmarkt vastloopt. Dat komt, zo zeggen Gedeputeerde Staten, door gebrek aan betaalbare koop- en huurwoningen. De fractie van de PvdA is het zeer eens met die conclusie. Woningzoekenden die op zoek zijn naar een betaalbare koop- en huurwoning, worden op die manier de regio een beetje uitgeduwd. Dan gaat het niet alleen over de lage inkomens, maar ook over de middeninkomens. In de nota die nu voorligt, vinden wij geen antwoord op deze conclusie. De fractie van de PvdA is er zich zeer van bewust dat overheden, ook provinciale overheden, maar in beperkte mate de huidige economische ontwikkelingen kunnen beïnvloeden. De vraag moet echter gesteld worden of datgene wat wij wél zouden kunnen doen, nu achterwege wordt gelaten. Aan de coalitiefracties vraag ik: uw college trekt de conclusie dat er een groot gebrek aan betaalbare koop- en huurwoningen is, wat is úw antwoord op deze conclusie? Welke stappen zet u of laat u dit lopen?

De heer DUQUESNOY (SP): Mijnheer de Voorzitter! De nota Bouwen en Wonen. Indachtig mijn fractievoorzitter zat ik te denken: yes, we can. De fractie van de PvdA vraagt: can we really do it? Ja, daar zit ik ook aardig aan te twijfelen.

Allereerst iets over de verschillende aandachtspunten die op het blauwtje zijn neergezet. Ik mis daar specifiek het onderdeel “duurzaam”. Dat is jammer, want dat is iets waarover wij het immers ook hebben? Wij noemen, ook heel belangrijk, “kwaliteit”. “Duurzaam” ontbreekt daarbij echter.

Dan iets over een aantal onderdelen van deze notitie. De kantoortransformatie wordt hier als een ‘deus ex magina’ een beetje ingeworpen. Het is natuurlijk heel mooi dat als een kantoor lang leegstaat, je daarin woningen kunt bouwen, maar dan is het de vraag weer: kán het wel? Ik ken voldoende voorbeelden waar dat niet gaat lukken of waar het te duur is. Wij moeten er ook erg voor oppassen, want het gaat natuurlijk om het aanjagen van de economie, dat wij de kantoren niet weer bijbouwen op een andere plek. Nee, wij moeten geen kantoren meer bouwen, maar woningen.

Bouwen in Almere, een belangrijk punt: 15.000 woningen. In het begin van de notitie, een jaar geleden, was het nog: bouwen in Almere. En nu ook: werken in Almere. Wij beginnen het door te krijgen: woningen en werken horen bij elkaar.

Iets over de economie. De economie aanzwengelen in deze periode? Wij doen er een heleboel moeite voor. Wij doen daar in Utrecht altijd al heel veel moeite voor. Het is natuurlijk mooi als wij werkgelegenheid hebben die past binnen de beroepen van de mensen die hier wonen. Maar om nu een ‘Danoontje’ aan te trekken met al die mensen die hier ook weer moeten wonen, juist in het ergste gedeelte van onze regio, dat maakt het heel moeilijk. Trouwens, hoort Danoontje niet eerder thuis op de Foodvalley dan op de Sciencevalley? Dan hadden wij daar een nog betere positie gehad.

De fractie van de VVD sprak over de afname van de vraag naar woningen door de recessie. De fractie van de PvdA zei wat anders en de fractie van het CDA kwam helemaal met ander een verhaal, waarbij er niet echt sprake was een vraagafname, naar mijn idee. Tenminste, 500 mensen die in één bepaalde woning willen, noem ik geen vraagafname.

Dan heb ik ook een vraag, evenals de heer Bos van de fractie van de PvdA. VVD, moeten wij dus gewoon goedkope woningen gaan bouwen? Is dat onze oplossing? Die vraag stel ik dus ook aan de coalitiepartijen. Of wachten wij gewoon op het einde van de recessie?

Een aantal onderdelen nog. De startersleningen. Heel goed dat hier provinciale startersleningen zijn, maar wij moeten daar misschien meer aan doen. Wij hebben immers geld, waarmee wij gemeenten kunnen ondersteunen. Wij moeten ook denken aan bouwen met maatschappelijk gebonden eigendom. Dan blijft mijn vraag staan: wat is nu onze invloed op al dat bouwen in onze provincie? Heel veel mensen willen wonen. De vraag naar woningen is groot. Het gebeurt echter niet. Het lukt ons niet. Alles wat in deze nota staat, zijn goede aanzetten. Het is echter maar een heel klein deel. Wij zullen zeker voorstemmen.

De heer FASTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! Om te beginnen even iets over de actuele situatie wat betreft bouwen en wonen. Dan hebben wij het met name over de stagnatie, en niet alleen wat betreft de verkoop van woningen. Van de fractie van het CDA hoorden wij al dat er inmiddels door de stad € 100.000.000 is uitgetrokken om dat in elk geval, met de prijsgarantie, op gang te krijgen. Dus, de verkoop van woningen, dat circuit dat al bestaat, proberen door te laten gaan. De andere stagnatie, de

bouw van woningen, zit er inderdaad aan te komen. Ook de fractie van de PvdA merkte dat terecht op. Wij zien al dat in de bouwsector er meer en meer mensen werkloos worden of dreigen te worden. Dan valt het op dat het het hardst aankomt aan de onderkant: dat geldt voor de woningmarkt en dat geldt voor de bouwvakkers. Voor de duidelijkheid: ik zeg, voor wij die vergissing maken, wat dat betreft niet dat dat de onderkant van de samenleving is. Dat is echter juist het segment waar wij als politiek iets aan zouden kunnen of zouden willen doen. Ik hoorde enigszins vanuit de fracties van het CDA en de PvdA dat wij niet zoveel kunnen doen aan de productie van woningen. Dat waag ik te betwijfelen. Volgens mij kunnen wij als provincie veel meer dan wij denken, althans wat sommigen denken. Dat hebben wij in het verleden wel laten zien. Inderdaad, het is inderdaad al weer vijftig jaar geleden dat wij een enorme woningproductie hebben laten zien. Overigens, niet allemaal kwalitatief de meest prettige woningen. Wat dat betreft, moeten wij daar inderdaad nog wat aan doen. Wij hebben echter wel laten zien dat je een enorme slag kunt maken. Dan is het jammer dat wij de woningbedrijven en de grondbedrijven niet meer in onze eigen macht hebben. Dat hebben wij in het verleden overboord gegooid. Het is de vraag: wat kunnen wij dan nog wel? Nu, met de instellingen die de woningen wel kunnen realiseren – ook de inspreker in de commissie sprak daarover – kunnen wij kijken naar garantstellingen. Misschien kunnen wij een volwaardige partner worden, een medefinancierder van sommige projecten. Dan doel ik vooral op projecten, zoals het complex MAX. Daar heb je woningen die specifiek voor studenten bedoeld zijn, maar dat kun je ook heel goed realiseren voor starters. Dan kun je binnen een termijn van een jaar of drie 1000 woningen realiseren op een klein oppervlak. Ik denk dat de situatie in Nederland, maar in elk geval in de provincie en zeker in de regio Utrecht, inmiddels zo ver is dat wij die maatregelen moeten overwegen. Dat is meer dan een Knelpuntenpot, al is die ook noodzakelijk om de zaak op gang te krijgen. Ik wil de gedeputeerde eigenlijk vragen of hij in overleg met woningcorporaties en andere partners zou kunnen kijken hoe wij als medefinancierder of als ‘financiële stok achter de deur’ wat meer kunnen doen aan de woningen die kwaliteit en kwantitatief noodzakelijk zijn aan de onderkant van de woningsector.

Wat betreft de maatregelen die in het stuk staan, moge duidelijk zijn dat wij niet willen tornen aan de ingezette maatregelen. De aanjaagteams: prima. Zij kunnen zelfs nog wat verbreed worden, zoals ook werd gezegd naar de kantorenmarkt: leegstaande kantoren kun je inderdaad omvormen tot starterswoningen. Daar zal het in de meeste gevallen toe leiden, want je gaat geen kapitale villa's in een oud kantoor bouwen. Hoewel, er zijn mooi kantoorgebouwen bij. Ook daar zou, naast de aanjaagteams, de financiële prikkel van de provincie wel degelijk zoveel invloed kunnen hebben dat die gevreesde achterstand, waarover de fractie van de PvdA het had, wordt voorkomen. Ik denk dus dat wij als provincie wel degelijk invloed kunnen hebben.

Transformatie van kantoorpanden: daarop moeten wij hard inzetten. De mogelijkheden liggen er. In de commissie heb ik het er ook al over gehad. In mijn eigen wijk Overvecht, maar ook in Woerden: er zijn locaties genoeg, waarmee wij wat kunnen doen. Daarmee moeten wij gewoon snel aan de slag. Dat er dan duurzaam gebouwd gaat worden, spreekt voor zichzelf.

Dan wil ik het nog even hebben over de locaties. Voor ons is interessant: Rijnenburg versus de A12-zone. Zoals ook door mevrouw Dekkers al is gezegd, is de A12-zone heel interessant. Het is wel een heel dure zone, inderdaad. Het is echter wel een zone die zoveel potentie heeft, dat die voor Groen-Links een hogere prioriteit kan hebben dan bijvoorbeeld Rijnenburg. In de commissie is daarover gezegd dat je de locaties niet los van elkaar moet zien en dat wij ze allebei nodig hebben. Ook de fractie van de PvdA heeft er wel eens op gewezen dat Rijnenburg sneller gerealiseerd kan worden dan de A12-zone. Maar, als wij even reëel zijn – dat moest van de fractie van D66 – en kijken naar de situatie waarin wij zitten, dan zie je dat er heel veel locaties zijn waar wij willen bouwen, maar waar nog niet gebouwd wordt. Dan is de vraag of wij die snellere locatie Rijnenburg nu al moeten inzetten, terwijl wij nog niet eens weten of de locaties die wij al gepland hebben, gerealiseerd gaan worden. Gaan wij dan op twee paarden wedden? Dat lijkt mij iets te ver gaan. Datzelfde wedden op twee paarden, zie ik ook tussen Rijnenburg en de A12-zone.

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! De heer Fastl heeft het over problematische situaties. Dat is het manco aan al die locaties. In het verleden hebben wij in die zin ook al aangegeven: kijk toch ook eens naar andere scenario's. Nu zit de heer Fastl een soort Zuidasscenario op te pompen, waarvan al werd gezegd dat het € 1 of € 2 miljard zou gaan kosten. Zijn geachte fractievoor-

zitter heeft het gehad over bezuinigen volgend jaar en over andere zaken. Hoe moet ik een en ander rijmen? Wat is nu de objectivering van zijn betoog?

De heer FASTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! De A12-zone gaat sowieso niet door de provincie betaald worden. Dat scheelt weer. Het is een zone die zoveel aantrekkelijker is in de ogen van de fractie van GroenLinks dan bijvoorbeeld Rijnenburg, dat je op de investeringsposten die je op Rijnenburg gemaakt zou hebben, zou kunnen besparen. Ook dat is een argument om niet op die beide paarden te gaan wedden. Financieel gezien is Rijnenburg een veel gemakkelijker prooi. De investeerders zullen zeggen: als wij daar woningen bouwen, dan zijn wij ervan verzekerd dat wij daar winst maken. Alleen, dan heb je niet de beste, de kwalitatief beste locatie gekozen. Dat is de politiek afweging die je moet gaan maken.

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! In het verleden hebben wij gezegd, dat wij wat betreft de locaties maatwerk willen hebben. Dit voorstel maakt wel duidelijk dat er ook expertise en ondersteuning gegeven gaat worden, juist om maatwerk te gaan geven. Mogelijk gaat het om kleinere plekken. In hoeverre moeten wij steeds naar dat grote toe? Of moeten wij gewoon eens kijken naar dat maatwerk? In feite is dat de inbreidingsopgave, zoals die is geformuleerd. Het betoog van de heer Fastl lijkt mij vooral gericht te zijn op de grote zaken. Als ik het goed beluister, zie ik Riek Bakker alweer aan de hemel verschijnen om een grootschalig plan te maken. Of moeten wij de andere kant op?

De heer FASTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! De heer Snyders mag mij straks in zijn eigen betoog gaan vertellen hoe hij met kleinschalige maatregelen daadwerkelijk op grote schaal woningbouw realiseert. Misschien kan hij mij dat uitleggen.

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! Kleine beetjes maken veel.

De heer FASTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! Dat klopt. Hij mag het mij straks uitleggen. Als dat een geweldig plan is, zal ik het met alle liefde omarmen. Ik betwijfel het echter. Nog een laatste opmerking over Bunnik en Vianen. In de commissie zei ik: Vianen, op zich moet dat kunnen, mits er ook een spoorlijn gelegd wordt. Nu, het is aan de bestuurders of die er gaat worden. Dat is ook zo'n afweging die je moet maken op enig moment. Wij willen niet de groene plekken in het landschap gaan opofferen voor woningbouw. Als zo'n locatie bij Vianen echter door een treinstation zoveel aantrekkelijk is en je er zoveel minder automobilititeit door krijgt, dan moet je dat overwegen ten opzichte van de locatie Rijnenburg, waarvan je kunt zien in het rapport dat de automobilititeit daar veel lastiger is.

Mevrouw DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Juist in een tijd dat er meer behoefte is aan goedkopere woningen, komen deze minder vrij. De problemen op de woningmarkt zijn fors. Dat waren ze al, maar door de kredietcrisis en vervolgens de economische recessie is de zaak alleen maar lastiger geworden. Daar, waar delen van Nederland zich buigen over de vraag hoe de krimp het hoofd geboden moet worden, kan onze provincie zich verheugen in een aanhoudende belangstelling en groei. Een zeer forse woningbehoefte is het gevolg. Wij zijn nu niet meer gericht op rekenmodellen, maar het college haalt alles uit de kast om binnen de ruimtelijke mogelijkheden, de mobiliteit, de grenzen van kwaliteit en duurzaamheid, aan de woningbehoefte zo goed mogelijk tegemoet te komen.

De notitie houdt de hoge ambitie erin en tegelijkertijd geeft de notitie een realistisch beeld. Wij kunnen ons als fractie vinden in de genoemde instrumenten. Wij bouwen als provincie niet zelf, maar daar waar het maar enigszins mogelijk is, stimuleren wij en proberen wij met partijen projecten vlot te trekken. De keuzes in prioriteit voor verdichting, inbreiding, herstructurering en transformatie, hebben onze hartelijke instemming.

Naast de uitgangspunten moet er maximale druk op de realisatie blijven. Daarbij moeten wij de effecten van de kredietcrisis beperken en onze antennes voor nieuwe kansen vooral goed uitsteken.

Voor wat betreft de locatiekeuzes moedigen wij verder onderzoek aan naar de gebiedsontwikkeling van de A12-zone. Het is een zaak voor de lange termijn. Tot 2015 hebben wij hier zeker niets aan.

Voor de toekomst bevat het echter veel potentie. Wij zijn uiteraard heel benieuwd naar de eerste reactie van het college op de vragen hierover van o.a. de heer Bos.

De notitie noemt veel concrete acties. Wij hebben daarover in de commissie uitgebreid met elkaar gesproken. Een van de zaken die nog verder ingevuld moet worden, is de zogenaamde Knelpuntenpot, bedoeld om projecten overeind te houden, die anders zouden omvallen. De nadere kaderstelling daaromtrent zien wij met belangstelling tegemoet.

Wij danken het college voor de aangepaste versie van het stuk. De beslispunten zijn nu wat mij betreft duidelijk geformuleerd. Wij kunnen instemmen met de geformuleerde besluiten. Daarom zijn wij voor.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ondanks het feit dat de provincie niet zelf woningen bouwt, acht de fractie van D66 het woningbouwdossier een van de belangrijkste binnen de provincie Utrecht. De onverzadigbare vraag naar woningen en de beperkte ruimtelijke capaciteit hiervoor, zorgen voor een ambitieuze bestuurlijke uitdaging. Een uitdaging, die D66 op een realistische en met een aandacht voor kwaliteit van de ruimte, benadert. Terecht hebben Gedeputeerde Staten afstand genomen van de discussie over rekenmodellen. De fractie van D66 is dan ook verheugd dat Gedeputeerde Staten in de nota expliciet erkennen dat er een onverzadigbare vraag naar woningen bestaat in de provincie Utrecht. Jezelf vastpinnen op allerlei streefgetallen en onrealistische doelstellingen lijkt hiermee een achterhaald verhaal.

De fractie van D66 steunt de prioriteit die Gedeputeerde Staten aangeven van verdichting, inbreiding, herstructurering en transformatie. Het verbaast de fractie van D66 echter wel, dat Gedeputeerde Staten dan toch willen vasthouden aan het onhoudbare en onrealistische aantal van 80.000 woningen. Geconcludeerd wordt immers, dat vanwege de kredietcrisis een dergelijke productie sowieso niet langer haalbaar is tot 2015, terwijl de fractie van D66 ook de vraag durft te stellen of dit überhaupt realistisch is en was. Het lijkt er sterk op dat Gedeputeerde Staten dit aantal meer wil spreiden in de tijd, in de hoop dat de effecten van de kredietcrisis na 2015 afnemen, zodat er een soort inhaalslag kan plaatsvinden. Onze fractie vraagt Gedeputeerde Staten echter welke indicaties zij hebben, dat een dergelijke inhaalslag mogelijk zal zijn gezien de ervaringen van de afgelopen jaren, waarbij nimmer de gewenste jaarlijkse bouwproductie is gehaald. Daarbij komt ook nog eens dat het accent sterk op de binnenstedelijke woningbouwopgave is komen te liggen. Prima, overigens, maar dit maakt het alleen maar ingewikkelder en lastiger. Ligt een realistische bijstelling van de woningbouwopgave niet meer voor de hand, dan blijven wij streven naar aantallen die nimmer gehaald worden.

In aanvulling hierop een voorbeeld ten aanzien van het realiteitsgehalte van de woningbouwopgaven. In mijn dorp, Hollandsche Rading, met 1400 inwoners, staat er formeel via de gemeentelijke woonvisie een woningbouwopgave van 20 tot 25 woningen. Echter, het is zonneklaar – en dat wordt inmiddels door het college van burgemeester en wethouders erkend – dat dit onhaalbaar is, gegeven de rode contour en de bestaande ruimtelijke mogelijkheden van Hollandsche Rading. De fractie van D66 kan zich niet aan de indruk onttrekken dat papier heel geduldig is, maar dat de praktische mogelijkheden voor woningbouw, bijvoorbeeld in de kleine kernen, zeer beperkt zijn, of in elk geval veel beperkter dan de woningbouwopgaven doen geloven.

Dit alles brengt onze fractie ertoe niet in te stemmen met de eerste vraag voor wat betreft het streefaantal woningen.

De heer BOS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Behalve dat de fractie van D66 zich nu ontpopt als een partij zonder ambitie, is het ook de vraag of de heer De Vries van die 80.000 woningen - of in ieder geval van die 73.000 woningen - vindt dat die niet realistisch zijn als het gaat over locaties.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik zal over de locaties straks nog een en ander zeggen in het vervolg van mijn betoog. Dat de heer Bos mij verwijt geen ambities te hebben, laat ik aan hem. Wij hebben wel ambities, maar wij zijn ook realistisch. Ik ken de PvdA in het algemeen als een realistische partij, maar in het woningbouwdossier heeft men zich altijd helemaal klemgezet op woningtekort aantallen, percentages en dat soort zaken. Ik moet toch zien dat men daarbij in zijn eigen zwaard loopt. Als ik dan kijk naar het aantal van 73.000 woningen, dan vind ik dat realistischer dan nog een keer te zeggen: wij gaan er nog 7000 bovenop plakken, dus opplussen. Dát is niet realistisch.

De heer BOS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! 53.000 is nog realistischer, zeg ik tegen de heer De Vries.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Nee, dat zeg ik niet. U heeft mij horen zeggen dat wij kunnen leven met 73.000. Om het jezelf nog een graadje lastiger te maken en er nog 7000 bovenop te doen? Het mag van mij hoor, maar ik heb het gevoel dat het college zichzelf daaraan opknoopt.

De heer BOS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Mijn vraag had te maken met de opmerking van de heer De Vries over zijn woonplaats. Hij zei dat de 20 of 25 woningen die daar gebouwd moeten worden, buiten de rode contouren liggen. Daarover hebben wij het hier niet. Die 73.000 woningen liggen in de bestaande plancapaciteit. Die gaan niet over woningen bouwen buiten de rode contouren. Het gaat om bestaande plannen en plancapaciteit, die binnen rode contouren liggen.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! De heer Bos heeft mij waarschijnlijk niet goed verstaan of ik heb het niet overgebracht. Het ging over woningaantallen binnen de rode contour. Die 20 of 25 woningen zijn gepland binnen de rode contour. Als de heer Bos de rode contour van Hollandse Rading kent, dan weet hij dat die vrij strak is. Dan is men tot de conclusie gekomen – ook het college van burgemeester en wethouders heb ik daarnaar gevraagd – dat het onmogelijk is. Ik stel daarom ook de vraag aan het college van Gedeputeerde Staten in hoeverre dit soort aannames, in dit soort beelden, realistisch zijn, ook als je het weerspiegelt naar andere kleine kernen.

Het Fonds SBW. De fractie van D66 acht dit fonds van cruciaal belang als instrument om samen met gemeenten de binnenstedelijke woningbouwopgave te kunnen sturen. Echter, het Fonds Uitplaatsing Hinderlijke Bedrijven, zou even effectief en belangrijk moeten zijn, maar lijkt achter te lopen qua verwachtingen. De fractie van D66 betreurt het dat het dat dit instrument niet tot resultaat heeft geleid, bijvoorbeeld bij het verplaatsen van Tammer in Soesterberg. Wellicht zullen wij daarover aankomende donderdag nog het een en ander wisselen.

De vragen die ik heb voor Gedeputeerde Staten:

- waar zit de flessenhals bij dit fonds?
- hoe denken Gedeputeerde Staten dit fonds effectiever te kunnen inzetten dan voor het ene project dat genoemd wordt in de notitie?

Het verhaal rond de Knelpuntenpot blijft voor onze fractie wat vaag. Duidelijk is wel dat het als een soort voortzetting van het Fonds SBW moet worden gezien, maar in hoeverre dit in aanvulling óp of als voortzetting van het fonds is, blijft redelijk onduidelijk. Gesproken wordt over een doorlopende derde tranche van het bestaande Fonds SBW. Laat helder zijn dat onze fractie geen voorstander is van het stapelen van allerlei potjes en fondsen. Liever één fonds dat breed ingezet kan worden en via maatwerk een bijdrage kan leveren aan de gestelde opgave, dan een wirwar van subsidies en fondsen op dit onderdeel. Daarom zijn wij er groot voorstander van in ieder geval het Fonds SBW voort te zetten in een volgende statenperiode.

De fractie van D66 is akkoord met de inspanningen vanuit het Ruimtelijk Actieprogramma 2008-2011 (RAP). De gekozen locaties zijn uitdagend en bieden realistische mogelijkheden voor een bijdrage aan de woningbouwopgave.

Vanaf 2011 mag in het RAP, wat de fractie van D66 betreft, ook het enorme parkeerterrein rond het Jaarbeursterrein worden opgenomen. Het waanzinnige ruimtegebruik om de Jaarbeurs vergt een afgestemde visie met de gemeente Utrecht om hier kansen te creëren. Welke stappen zijn Gedeputeerde Staten van plan te zetten om samen met het college van Utrecht hier een start te maken? De herontwikkeling van de Merwedezone is immers een stap in de goede richting, die verlengd zou kunnen worden naar de terreinen van de Jaarbeurs, bijvoorbeeld langs het water daar.

Zoals reeds eerder bepleit is in de commissie WMC, acht de fractie van D66 het realiseren van passende voorzieningen voor senioren primair een taak van gemeenten. Via het programma Wel Thuis! heeft de provincie een aantal voorbeeldprojecten gedraaid. Wat onze fractie betreft, is dit programma echter eindig. Ook in het licht van de kerntakendiscussie moet deze afweging uiteindelijk gemaakt worden.

Transformatie van kantoren heeft de fractie van D66 reeds in de vorige periode prominent aan de orde gesteld. Toen waren Gedeputeerde Staten blijkbaar nog onvoldoende bereid hierop in te spelen, maar met de kredietcrisis lijken de kansen gekeerd. Ook tijdens het werkbezoek van de commissie WMC aan Rotterdam werd duidelijk dat hier kansen liggen. Ik breng hierbij nogmaals onder de aandacht dat de Hogeschool Utrecht onderzoek heeft verricht naar de mogelijkheden en onmogelijkheden van transformatie. Zij zou wellicht een interessante kennispartner kunnen zijn voor de aangekondigde task force. Zijn Gedeputeerde Staten bereid hiertoe stappen te ondernemen?

Ook bij winkelcentra wordt vaak nodeloos ruimte opgeofferd voor parkeren, terwijl hier juist kansen liggen voor dubbel grondgebruik. Dat is weliswaar duurder qua ontwikkeling, maar dat geldt sowieso voor inbreidingslocaties.

De fractie van D66 acht het wenselijk in opmaat naar de nieuwe structuurvisie toch de onbekende mogelijkheden voor binnenstedelijke woningbouw, wellicht in een eerste vertrouwelijk overleg, te bespreken. Deze mogelijkheden en keuzes voor andere locaties moeten immers in samenhang bezien kunnen worden om tot een goede afweging te kunnen komen. De fractie van D66 is altijd te porren voor nieuwe en onorthodoxe mogelijkheden en ziet meerwaarde in het herhalen van een dergelijke inventarisatie, al is het maar om eenieder scherp te houden.

Rond de mogelijkheden op locatie, laat ik de discussie over Rijnenburg maar even voor wat die is. Helder is dat ontsluiting, ook bij de geplande 7000 woningen, nog een zeer lastig punt is.

De fractie van D66 is akkoord met de locatie Odijk-West, maar niet met Haag en Hoef bij Vianen. Bij de komende structuurvisieprocedure zal onze fractie hierop terugkomen.

De A12-zone lijkt buitengewoon interessant, maar tot er meer concrete plannen zijn, blijft de fractie van D66 voorzichtig optimistisch. Wanneer het slopen en nieuw bouwen van delen van wijken in Utrecht al zo'n enorm zware opgave vormt, dan lijkt dit een prima opgave voor het volgende college van Gedeputeerde Staten en van burgemeester en wethouders. Tijdig plannen presenteren bij het Rijk is van essentieel belang. De fractie van D66 verzoekt Gedeputeerde Staten te waken voor bestuurlijke ongeremdheid op dit vlak. Ik noem nog even gedeputeerde De Wilde die een tijdje geleden op een gegeven moment de A12 bijna uit zijn hoge hoed toverde en daarover heel enthousiast was. Wij wisten toen eigenlijk niet hoe concreet dit zou kunnen worden. Daarom zegt onze fractie: liever concreet en realistisch dan luchtfietsen die geld kost en nergens toe leidt. Onze fractie fietst graag met het college mee over de A12, maar blijft wel met beide wielen op de grond staan.

De VOORZITTER: Ik schors de vergadering.

Schorsing van 16.05 uur tot 16.14 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering.

De heer DE JONG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Als ik zo de diverse reacties van de partijen naast elkaar leg, dan kan ik maar één ding concluderen: wij hebben een uiterst uitgebalanceerde notitie geschreven, die aller instemming heeft. Daarmee zou ik mij kunnen omwenden en teruggaan naar mijn plaats. Dan zou ik echter tekort doen aan alle bijdragen. Het is goed in te gaan op een aantal zaken dat is genoemd.

Allereerst is het belangrijk te benadrukken dat in essentie de nota Bouwen en Wonen duidelijk maakt dat wij in deze provincie te maken hebben met een spanning tussen de opgave die wij hebben om tegemoet te komen aan de gerechtvaardigde vraag van de inwoners van deze provincie om te kunnen wonen en ook betaalbaar te kunnen wonen, en tegelijkertijd de gerechtvaardigde vraag van diezelfde inwoners om deze provincie ruimtelijk en kwalitatief op een goede wijze in te richten. Met die spanning worstelen wij elke dag en daarmee hebben wij elke dag te maken en ook deze notitie is daar helemaal van doordrenkt. Dat leidt er uiteindelijk toe dat wij nooit volledig iedereen tevreden kunnen stellen op dit vlak. Dat wordt door alle fracties hier ook wel erkend, maar wij zien daarin wel wat nuances in de diverse bijdragen. Ik denk dat het goed is dat wij met elkaar onderkennen en erkennen dat er in zekere zin sprake is van een heel hoge vraag in deze provincie. Dat ik die onverzadigbaar zou willen noemen, zoals de heer De Vries deed, is wel heel heftig, maar sommigen zouden die vraag misschien inderdaad zo betitelen. Tegelijkertijd is er aan de andere kant de bijna onmogelijke opgave

daaraan op een afdoende wijze tegemoet te komen. Wij zijn daarmee druk bezig. Dat is de reden – om in te gaan op een ander punt van de heer De Vries – waarom wij toch met elkaar hebben vastgehouden aan het feit dat wij een hoge ambitie moeten hebben ten aanzien van het aantal woningen dat wij in deze streekplanperiode moeten proberen te realiseren met elkaar. Dat wil niet zeggen dat wij die aantallen coûte que coûte zullen halen, maar tegelijkertijd is het goed, als je kijkt naar plancapaciteit, die aantallen zo goed mogelijk in beeld te houden.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Als de gedeputeerde zichzelf daaraan wil ophangen, dan is hij daar geheel vrij in. Mijn vraag is eerder hoe hij de zin in de notitie interpreteert: “Het lijdt geen twijfel dat deze provincie een grote woningbehoefte kent en een tekort van welke omvang dan ook, zal blijven houden”. Daarmee wordt impliciet gezegd, wat mij betreft, dat er een onverzadigbare woningbehoefte is in deze provincie.

De heer DE JONG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De heer De Vries mag van mij elk criterium gebruiken. In de notitie staat het woord onverzadigbaar niet. Ik zou dat een kwalificatie vinden, zoals een soort rupsje-nooit-genoeg. Ik heb het over een gerechtvaardigde vraag, die zich bij ons aandient - dat zal de heer De Vries waarschijnlijk ook bedoelen – en daarmee zouden wij inderdaad heel lang bezig kunnen blijven met elkaar. Volgens mij verschillen wij helemaal niet veel van mening. Ik heb ook helemaal niet bedoeld te zeggen dat het woord “onverzadigbaar” dat de heer De Vries gebruikte, zou betekenen dat het allemaal niet op kan. Ik wil wel blijven benadrukken dat ik het niet wil benoemen als iets wat zomaar over ons heen komt. Het is iets wat vanuit onze inwoners naar voren komt. De inwoners van onze provincie hebben een woningbehoefte en om die “onverzadigbaar” te noemen, vind ik een wat neerbuigende typering.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Laat ik voorop stellen dat dat niet de intentie is van D66. Het is wat ons betreft meer een bestuurlijke kwalificatie die wij geven aan een probleem dat zich voordoet. Overigens is het een probleem dat natuurlijk in versterkte mate tot ons komt, omdat wij een aantrekkelijke provincie zijn, waarin mensen heel graag willen wonen, ook van buitenaf. Die aanzuigende werking draagt er ook toe bij dat je kunt spreken over die onverzadigbare woningbehoefte. Maar goed, als de gedeputeerde een ander woord prettiger vindt, dan laat ik hem daar geheel vrij in. Wij zullen de termijn nog wel even hanteren.

De heer DE JONG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat brengt mij meteen op een ander punt dat goed is om nog even aan te stippen. Het gaat bij die 80.000 woningen om grote aantallen personen. Daarbij is het goed te beseffen dat het niet gaat om wat de fractie van de VVD noemde 180.000 personen extra in de provincie. Die 80.000 woningen zijn in hoge mate bedoeld in verband met het feit dat al die huishoudens in deze provincie steeds kleiner worden. Tweederde van de totale vraag waarover wij spreken in onze provincie, komt puur voort uit huishoudensverdunding en is niet van buitenaf afkomstig. Het heeft ook te maken met het feit dat bijvoorbeeld in de stad Utrecht al 50% van de huishoudens een eenpersoonshuishouden is. Dat is eigenlijk de situatie waar wij naartoe groeien over een aantal jaren in de hele provincie. Dat betekent nogal wat voor de hoeveelheid woningen die beschikbaar gesteld moet worden in deze provincie en ook naar de wijze waarop je kijkt naar die woningen. Door meerderen is gezegd dat wij vooral oog zouden moeten hebben voor betaalbare woningen voor starters. Ik denk dat men daarin gelijk heeft. Ik denk ook dat de markt daartoe op dit moment wel degelijk aanleiding geeft en daarvoor ook de ruimte geeft. Wij zien op dit moment dat starters zich nog wel aanbieden op de woningmarkt en proberen aan woningen te komen en dat ook de aanbieders de neiging hebben om daarvoor wat meer te gaan doen. Ik denk dat dat een extra stukje balans brengt in de vraag en het aanbod die wij hier hebben.

Ik ga de opmerkingen langs die door de verschillende fracties zijn gemaakt. De fractie van het CDA vroeg wat wij nu eigenlijk doen bij een eventueel tekort. Dan gaat het om de RO-ambtenaren. Wij hebben het aanjaagteam binnen deze provincie en daarbij hoort een deskundige pool. Dat is bijvoorbeeld een manier om aan gemeenten die kampen met een tekort aan deskundige ambtenaren op dat vlak, mensen beschikbaar te stellen die ze kunnen helpen om procedures sneller te kunnen doorlopen die ze anders niet zouden kunnen doorlopen.

De fractie van het CDA zei dat wat haar betreft de overschotten die eventueel voortkomen uit het Fonds SBW, gebruikt zouden kunnen worden om de Knelpuntenpot te voeden. Nu, dat is ook de intentie van het college. Tegelijkertijd wil ik mij daar ook weer niet al te rijk aan rekenen, aangezien over de tweede tranche van het Fonds SBW nog besloten moet worden door Gedeputeerde Staten. Wij mogen met elkaar hopen dat een groot deel van de daarin vervatte projecten toch daadwerkelijk tot uitvoering en realisatie komt en dus ook tot uitkering, zodat wij de middelen juist aan die doelen geven waarvoor zij beschikbaar zijn.

Wij hebben een heel goede afstemming met onze omgeving, zowel met overheden, het BRU, de stad Utrecht en andere steden in de provincie, als met corporaties en projectontwikkelaars. Als illustratie daarvan wil ik zeggen dat er vanavond nog een bijeenkomst is met projectontwikkelaars, bouwers, gemeenten en corporaties, om te kijken wat wij met elkaar kunnen doen om de woningbouw op tempo te houden of om het tempoverlies zoveel mogelijk zien te voorkomen. Wij zijn dus druk doende met die afstemming en wij zitten daarin heel sterk op dezelfde lijn.

De fractie van de PvdA heeft heel systematisch de lijst doorgenomen en duidelijk gemaakt dat zij bij een flink aantal punten haar steun goed daaraan kan verbinden. Er is nog wel een vraag gesteld over de voortgangsrapportages van het RAP. Die vraag kan ik meteen beantwoorden. Bij de stukken voor de commissie RGW van 22 juni a.s. zit al de voortgangsrapportage over het RAP. Die informatie is dus al beschikbaar.

Ook is gezegd dat het aanjaagteam wat de fractie van de PvdA betreft wel op enige uitbreiding kan rekenen. De jaarrekening is net vastgesteld, maar daarin heeft men kunnen zien dat de middelen voor het aanjaagteam niet allemaal worden uitgegeven en er zelfs behoorlijk ver onder blijven. Er zit dus ruimte in de budgetten om, als die vraag zich werkelijk voordoet, daarin uit te breiden. Dat doen wij dan ook. Wij hebben dus een geïntensiveerde inzet op dat vlak dit jaar neergelegd. Dat leidt dit jaar waarschijnlijk tot een groter gebruik van de middelen die daarvoor in 2008 beschikbaar zijn gesteld.

De fractie van de PvdA zegt dat wij ons niet teveel moeten concentreren op niches van wonen boven winkels en van kantoren omzetten naar woningen et cetera, maar dat de hoofdmoot komt vanuit het realiseren van een streekplan. Het is ook niet zo dat wij ongelooflijk veel tijd daarin steken, maar wij hebben het wel nodig geacht, juist omdat die kansen er nu liggen. Vanuit de wereld van beleggers en projectontwikkelaars wordt ook wel bevestigd dat juist, nu de economische crisis doorzet, de leegstand in de kantorenmarkt zich eigenlijk nog harder doet gelden. Een aantal partijen is bereid eens met wat verlies rekening te houden. Daardoor is er een kans dat het realiseren van het omzetten naar woningbouw, herontwikkeling of transformatie dichterbij komt. Dan moet je daar ook wat extra aan doen. Dat doen wij dan ook, samen met andere partijen; samen met corporaties zijn wij daarmee druk doende. De heer Bos vraagt zich af wat wij doen als het gaat om woningbouwprogramma Bunnik/Vianen. Nu, wij doen eigenlijk precies, zoals het omschreven staat. Wij zijn erop gericht, rekening houdend met ons ruimtelijk programma dat wij vastgelegd hebben in het streekplan, en rekening houdend met ambities die door gemeenten worden uitgesproken, om zo goed mogelijk te kijken naar een manier waarop wij onze belangen en hun belangen bij elkaar kunnen brengen. Wij zijn er nog niet uit, maar mocht het leiden tot eventuele aanpassingen in de ruimtelijke kaders, dan zijn de Staten daarbij aan zet. Daarop nemen wij nu geen voorschot of een beslissing.

Gevraagd is hoe het zit met de spanning tussen de nota Plancapaciteit enerzijds en ...

De heer BOS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Bij interruptie. Misschien kunnen wij dit punt afhandelen. Er is een tekort in de plancapaciteit van 7000 woningen. In de commissie heb ik vragen gesteld over de plancapaciteit die in juni is voorgesteld voor een jaar. De gedeputeerde heeft daarop gereageerd: er blijven in feite nog twee mogelijkheden over. Wat ik echter in de tekst van de nota vindt ontbreken, is welke ambities Gedeputeerde Staten nu eigenlijk hebben, behalve het deelnemen aan vergaderingen.

De heer DE JONG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Onze ambitie is nadrukkelijk, zoals ook staat verwoord in de nota, die woningbouwprogrammering te realiseren, dus die 80.000 woningen, 7000 woningen extra. Wij zullen uiteraard wel rekening houden met datgene wat ook van hogere overheden van ons wordt verlangd. De heer Bos weet zelf ook dat als het gaat om Vianen, het Groene Hart, dat de migratiesaldonuldiscussie nog niet is afgerond. Die discussie voeren wij netjes

De heer BOS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De ambitie van Gedeputeerde Staten is om daar te willen bouwen.

De heer DE JONG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! In algemene zin: die 7000 toevoegen aan het streekplanprogramma.

De heer BOS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Als het daar echter niet lukt en als het bij Bunnik wat stagneert, wat zijn dan de mogelijke alternatieven van Gedeputeerde Staten?

De heer DE JONG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk niet dat wij vooruit moeten lopen op de vraag of het lukt of dat het niet lukt.

Dan het punt van de plancapaciteit, waarbij de heer Bos zich afvraagt hoe het kan dat in de nog toe te zenden nota Plancapaciteit 28.000 woningen extra staan voor de periode 2015-2020, terwijl anderzijds de hele zoekactie niets heeft opgeleverd. Nu, dat heeft juist alles met elkaar te maken. Vanwege het feit dat er al zo'n extra grote hoeveelheid woningen gevonden is in de plancapaciteit binnen de contouren van het streekplan tot 2015, is het juist moeilijk daar bovenop nog weer 'extra-extra' te vinden, om het zo maar even te zeggen. Dat is de wijze waarop die zinsnede geïnterpreteerd moet worden.

Er is ook gevraagd naar de financiële strategie rondom de A12-zone. Nu, daarin zijn wij natuurlijk 'partner in crime' met het Rijk, om het zo te zeggen. Het Rijk heeft inderdaad op dit moment niet riant veel middelen. Tegelijkertijd praten wij bij de A12-zone over een periode die nog behoorlijk ver weg ligt. Tegelijkertijd praten wij hierover met het Rijk in het kader van het MIRT, in het kader van sleutelprojecten nota Ruimte. Het Rijk is dus intensief betrokken bij het verder nadenken over deze locatie en zal dus ook helemaal meegenomen worden in deze tweede financieringsstrategie van dit project. Wij zijn er nog lang niet uit. Dat besef ik goed. Dat is echter onze strategie: van meet af aan samen optrekken en geen stap zetten zonder dat wij onze rijkspartner daarin meenemen.

De heer Duquesnoy heeft een aantal opmerkingen gemaakt over de kantorentransformatie en gevraagd of dat allemaal wel lukt. Wij geven daarin helemaal niet aan dat wij enorme aantallen zullen halen. Die aantallen zitten feitelijk ook helemaal niet opgenomen in de aantallen van die 80.000 woningen. Het is extra, er bovenop in het kader van die 'plus-plus-benadering' die ik net aangaf. Wij zetten er extra menskracht op in, wij denken dat er hier en daar kansen in, maar wij rekenen ons daarin zeker niet rijk alsof er duizenden of meer woningen uit naar voren zullen komen. Wij vinden echter wel dat daar waar die kansen liggen, wij die echt moeten benutten. Persoonlijk vind ik het niet acceptabel dat er kantoren jarenlang leegstaan, terwijl er tegelijkertijd een grote schaarste is op de woningmarkt. Wij hadden het zo-even over starters en betaalbare woningen. Dan is die match op dit punt snel gemaakt. Wij zullen ons uiterste best doen, samen met partijen als ontwikkelaars, corporaties, beleggers, om te kijken of wij hier inventieve oplossingen kunnen vinden. Ik kan zeggen dat wij ook wel worden benaderd door partijen, commerciële partijen, die duidelijk maken dat zij daarover willen meedenken. Ik acht dit dus zeker niet helemaal kansloos.

De heer DUQUESNOY (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind het een prachtige geste of gedachte die door de gedeputeerde is verwoord. Het doet bijna vermoeden dat het betekent dat wij niet zelf een nieuw kantoor voor het Provinciehuis laten neerzetten.

De heer DE JONG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat laat ik maar even voor wat het is. De heer Fastl sprak over de € 100.000.000 die de stad Utrecht in het crisispakket investeert. Misschien haalt de heer Fastl twee dingen een beetje door elkaar of ik heb hem niet goed begrepen. Bij mijn weten is die € 100.000.000 bedoeld voor extra investeringen, garantiestellingen en naar voren halen van investeringen in het kader van de economische crisis. Dat is zeker niet in een totaliteit bedoeld om richting prijsgaranties te gaan. Dat zou namelijk een buitengewoon riante benadering zijn. Dat is dus niet het geval. Wij zijn daarover steeds goed in gesprek samen met de stad en wij proberen onze maatregelen goed op elkaar af te stemmen. Met alle respect voor de generatie die heeft gezorgd voor de wederopbouw wijken in ons land, zijn het tegelijkertijd wel de wijken waarin wij nu veel extra investeren om bepaalde problemen op te lossen. Ik denk niet dat wij helemaal die kant weer op zouden moeten gaan.

Er is door verschillende partijen een en ander gezegd over de Knelpuntenpot. Wij zijn zeker van plan te kijken of wij garanties kunnen stellen voor partijen die projecten willen realiseren, die anders misschien niet gerealiseerd zouden kunnen worden. De opmerking van de heer Fastl op dat punt, zit helemaal in die lijn.

De heer FASTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! Om er maar meteen op in te gaan: in de loop van 2009/2010 worden er discussies en meetings georganiseerd. Dit zou daarbij een van de onderwerpen kunnen zijn, waarbij wij kijken hoe wij echt vaart kunnen maken samen met de corporaties. Mijn vraag is dan of de gedeputeerde samen met ons, samen met de corporaties, dit jaar en misschien zelfs nog voor de zomer, wil kijken wat de mogelijkheden zijn. Dan kom je soms ook op de financiële kant, maar dat moeten wij dan maar bezien.

De heer DE JONG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Wat ik zo-even al zei, zijn wij op dat vlak al druk doende met de corporaties om te kijken naar de mogelijkheden. De Staten krijgen van ons binnenkort de hoofdlijnen toegestuurd van de uitwerking van de Knelpuntenpot. De Staten kunnen zich dan alvast een beeld vormen en kunnen vervolgens met mij van gedachten wisselen over de vraag in hoeverre het type project waar de Staten aan denken, inderdaad geschikt is. Als dat tegemoet komt aan de wens van de heer Duquesnoy, dan denk ik dat wij het helemaal eens zijn.

De heer DUQUESNOY (SP): Mijnheer de Voorzitter! Prima.

De heer DE JONG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De heer Duquesnoy is ook enthousiast over de A12-zone en juicht toe dat wij daarmee aan de slag gaan. Wij zullen daar zeker verder mee doorgaan. Ook mevrouw De Heer benadrukte dat en zei vervolgens dat wij goed moesten opletten om realistisch te blijven. Wij zijn daar zeker op een heel verstandige manier mee bezig. Zeker als zij weet dat men van Rijkswaterstaat, de waterschappen, de stad Utrecht tot de regio Utrecht betrokken is bij het nadenken over deze ontwikkelingen, dan komen wij daarmee heus wel verder. Wij zetten er echt geen stappen in, waarmee wij ons nu al verplichten tot bepaalde financiële zaken of wat dan ook. De heer De Vries sprak ook over de woningbouwaantallen. Wij hebben daarover al even met elkaar van gedachten gewisseld zo-even. Ten aanzien van het Fonds Uitplaatsing Hinderlijke Bedrijven en het Fonds SBW kan ik zeggen dat Gedeputeerde Staten op 23 juni a.s. daarover een besluit denken te nemen. Dan zal het materiaal aan de Staten ter beschikking worden gesteld, zodat zij zich een beeld kunnen vormen bij wat Gedeputeerde Staten van plan zijn daarmee te gaan doen. Dan de opmerkingen over de Jaarbeurs. Ja, die opmerkingen worden wel vaker gemaakt. Feitelijk is het zo dat er al heel concrete plannen voor liggen om het ruimtebeslag van de Jaarbeursterreinen zelf te halveren en de rest voor woningbouw- en voorzieningenontwikkelingen te bestemmen. Dus, die plannen liggen er al. De gedachten die velen hebben bij die immense parkeerterreinen, zo in de stad, zijn al bij velen opgekomen. Ook door de directie van de Jaarbeurs zelf en door de stad Utrecht wordt er al heel concreet en heel constructief aan ideeën gewerkt om dat op een goede manier op te lossen. Wat betreft de suggestie om samen met de Hogeschool Utrecht, als interessante kennispartner, daarnaar te kijken, kan ik zeggen dat wij dat al doen. Dus daarmee komen wij goed tegemoet aan de gedachte die de heer De Vries ons heeft aangereikt.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Nu, twee van mijn vragen zijn binnen. Daarmee ben ik al heel blij. Ik wil nog even teruggaan naar die 80.000, het cijfer waar de gedeputeerde erg aan hecht. Ik heb gevraagd welke indicatie de gedeputeerde heeft dat hij na 2015 een inhaalslag kan plegen om dat aantal woningen echt te gaan halen. Ik heb dat ook gevraagd in de context van het verhaal dat het in het verleden nooit is gelukt geplande aantallen überhaupt te halen. Wat gaat de gedeputeerde dan doen om dat toch te gaan realiseren ofwel hoe denkt hij dat te gaan realiseren?

De heer DE JONG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Als de heer De Vries mij inmiddels een beetje kent, weet hij dat ik mij niet erg laat weerhouden door zaken die in het verleden nooit zijn gelukt. Dat wil niet zeggen dat die zaken alsnog kunnen lukken. De heer De Vries weet ook dat wij heel intensief bezig zijn met bijvoorbeeld diverse maatregelen die in deze notitie beschreven zijn en dat daarmee werkelijk duizenden woningen versneld gerealiseerd worden. Het is dus echt niet zo dat wij

maar een beetje met onze handen op de rug zitten te kijken of de door ons geïndiceerde plancapaciteit wel tot gelding komt. Dat is één. Wij doen daaraan, vanuit de provincie gezien, wat wij kunnen. Ten tweede is het zo dat ik het onvoldoende vind om jezelf neer te leggen bij het feit dat die voldoende plancapaciteit die er is, dan maar niet gerealiseerd wordt. Dat betekent in mijn ogen dat wij samen met die andere overheden in gesprek zullen moeten gaan over de vraag hoe het komt dat al die prachtige plannen die er liggen, langzamerhand steeds verder uitschuiven in de tijd. Wij weten natuurlijk van een aantal zaken heel goed hoe dat zit, maar aan een aantal zaken kunnen wij met elkaar misschien wel wat doen. Dan heb ik liever dat wij daarin onze energie steken, en volgens mij vindt de heer De Vries dat ook, dan dat wij onze energie steken in het verzinnen van nog weer een nieuwe uitleglocaties, omdat wij anders tekortschieten in het realiseren van die plancapaciteit. Wij doen daarvoor dus heel erg ons best. Ik heb geen garanties dat het allemaal zal lukken. Wel vind ik dat je je uiterste best moet doen om zoveel mogelijk van die woningen daadwerkelijk te realiseren. Ik ben er nog steeds van overtuigd dat wij in staat zullen zijn om een versnellingsslag te maken als de economische crisis weer een beetje optrekt. Of dat betekent dat wij dan ook echt alles gaan inhalen, kan ik niet overzien. De indicaties die wij bijvoorbeeld hebben gegeven ten aanzien van de extra plancapaciteit die wij hebben gevonden in de periode 2015-2020 geven al aan dat de mogelijkheden er in principe wel liggen.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik kan de gedeputeerde natuurlijk geen ambitie ontzeggen. Ik gun hem die van harte. Ik denk alleen dat als wij kijken naar de ervaringen uit het verleden - en daar kan de gedeputeerde van leren – dat ondanks een voorspoedige economische periode, het ons ook toen niet is gelukt ervoor te zorgen dat wij de aantallen gingen halen die wij voor ogen hadden. Ik zet daarom grote vraagtekens bij het positivisme van de gedeputeerde en in hoeverre dat wel of niet haalbaar is. Ik vind alle plannen in de notitie prima. Voor een belangrijk deel hebben wij die plannen omarmd en die zullen wij steunen. Ik denk echter dat de gedeputeerde wel wat meer realiteit aan de dag zou kunnen leggen wat betreft de haalbaarheid van die aantallen woningen.

De gedeputeerde zegt dat hij geen garanties kan geven, maar wij kunnen hem er natuurlijk wel op afrekenen.

De heer VAN DER WERFF (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil nog even terug komen op de opmerking die net gemaakt is over die gemiddelde voordeurbezetting. De gedeputeerde zegt: wij bouwen kleiner, dus goedkoper. Dus is het getal van 180.000 dat ik noemde, niet aan de orde. Het zijn minder mensen, dus minder ruimtelijke bezetting. Hoe denkt de gedeputeerde dat te doen met de marktpartijen. Er wordt namelijk altijd gebouwd in de verhouding van ongeveer 70/30. Het een financiert vaak een beetje het ander. Hoe wil de gedeputeerde dit toch realiseren zonder een ongelooflijke portemonnee vol met geld mee te nemen? Hij gaat klein bouwen. Hij gaat goedkoop bouwen. Prima. De gedeputeerde gaat echter voorbij aan de verhouding, die normaal in de markt aanwezig is. Hoe denkt hij dat op te lossen?

De heer DE JONG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik bouw geen woningen. De provinciale overheid bouwt geen woningen. Dan is het heel goed even te wijzen op een mogelijk misverstand tussen de heer Van der Werff en mij. Ik heb niet gezegd dat er minder mensen in die woningen zullen zijn. Ja, dat is natuurlijk wel zo, maar het gaat erom dat als je naar de ontwikkeling in bezetting van die woningen kijkt, dan zie je dat dat aantal autonoom, zonder dat de overheid daarop invloed heeft, steeds lager wordt. Er wonen steeds minder mensen in diezelfde woningen. Dat heb ik gezegd. Dat betekent volgens mij, als je praat over 80.000 woningen die je de komende jaren wilt gaan bouwen, dat die niet allemaal bezet worden door mensen die van buitenaf naar Utrecht komen. Het gaat voor een groot deel om mensen die gewoon in Utrecht wonen, maar die om wat voor reden dan ook – zij gaan scheiden of zij willen zelfstandig wonen enzovoort - uit hun huis vertrekken en die dus in feite een nieuwe woning bezetten. Er komen daardoor niet veel meer mensen in de provincie te wonen als het extra aantal woningen dat wordt gebouwd. Daarover ging het betoog van de heer Van der Werff, namelijk dat er maar liefst 180.000 extra mensen kwamen te wonen in de provincie.

De heer VAN DER WERFF (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Met alle respect: de gemiddelde voordeurbezetting in Nederland is 2,3. Ik praat over 180.000 mensen. Laten wij zeggen dat die factor niet

2,3 is maar 2,0. Dan praat je nog altijd over 160.000 mensen met dat ruimtebeslag van dien. Dat was de kern van mijn betoog. Het gaat over heel veel mensen.

De heer DE JONG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij hoeven wij daarover de discussie niet te voeren. Wij praten inderdaad over heel veel mensen. Ik meende echter dat er een misverstand was tussen de heer Van der Werff en mij. Dat is niet het geval, dus dat is helder.

Volgens mij heb ik hiermee alle vragen en opmerkingen doorgenomen.

De VOORZITTER: Wenst iemand het woord te voeren in tweede termijn?

De heer BOS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Nog twee opmerkingen. Eerst iets over die financiële strategie. Ik denk dat de heer De Jong, als het gaat over de ontwikkeling van de A12-zone, gelijk heeft als hij zegt dat wij vanaf het allereerste begin de rijksoverheid daarbij betrekken om te voorkomen dat zaken uit elkaar gaan lopen. Nu is de A12-zone echter iets van na 2020. En, natuurlijk, voor 2020 worden die plannen min of meer concreter en dan wordt dat ook concreet in termen van kosten. Als het echter gaat over de binnenstedelijke woningbouw, de absolute topprioriteit van deze Staten, dan vinden de komende jaren de discussies plaats met het Rijk over, heel concreet, de financiering vanaf 2010 of 2011. Daar ligt een beetje het probleem vindt mijn fractie. Wij denken dat als wij die twee financieringsbehoeften gaan stapelen, dat er een kans is dat de provincie Utrecht het deksel op haar neus krijgt. Dat zou ik absoluut willen voorkomen, door in die zin absoluut de prioriteit te geven aan de financiering van de binnenstedelijke woningbouw - die ook in tijd eerder nodig is - en de pré-ludes op de A12 en datgene wat daar allemaal moet gebeuren en wat kost, wat mij betreft wat naar achteren te schuiven. Ik wil daar graag een reactie op krijgen.

De gedeputeerde is niet ingegaan op mijn laatste punt. Dat is de eigen conclusie van de gedeputeerde, dat woningzoekenden die in onze provincie op zoek gaan naar betaalbare koopwoningen en betaalbare huurwoningen, de regio min of meer worden uitgeduwd, omdat de onderkant van de woningmarkt hartstikke vastzit. Dat is een conclusie, een harde en terechte conclusie, waarmee onze fractie het zeer eens is. Tegelijkertijd ontbreekt het, zo vinden wij, aan maatregelen die de provincie kan nemen om stappen te zetten waardoor de omvang van die betaalbare koop- en huurwoningen vergroot wordt. De gedeputeerde meldde dat hij vanavond met ontwikkelaars, corporaties en gemeenten aan tafel zit. In de commissie heeft mevrouw Begemann van de koepel van de Utrechtse woningcorporaties de provincie aangeboden – dat zal zij ongetwijfeld ook aan gemeenten doen – een partnership op te zetten. Ik zou graag willen dat de gedeputeerde, de provincie, met ontwikkelaars en corporaties op dát punt initiatieven zou nemen: dus dat de gedeputeerde zich inspant om aan de onderkant van de woningmarkt, daar waar de overheid dat kan, ruimte en ontwikkeling te brengen.

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! Uiteindelijk gaat het om de beslispunten. Daarin staat een heel goede zin: "Stimuleren van mogelijkheden om meer plancapaciteit te verkrijgen, passend bij de provinciale rol". Die rol is, denk ik, heel belangrijk. Als de gedeputeerde daarop gaat inzetten, zijn er kansen. In die zin is dat een antwoord op de vraag van de fractie van GroenLinks: hoe wil Mooi Utrecht dat dan inzetten? Mooi Utrecht constateert dat er op een heleboel terreinen gewoon stagnatie plaatsvindt. Dat moet gewoon heel hard geconstateerd worden. Dat ligt mogelijk niet bij steden, maar zeker bij dorpen. Ik geef een voorbeeld. In het verleden is in het streekplan geregeld, o.a. onder mijn regime als wethouder, dat de omgekeerde integratie in het buitengebied kan plaatsvinden. Op dit moment is het college van Baarn bezig met een hotel, wat ik oneerbiedig een 'ligboerderij voor dikke dames' noem midden in het buitengebied. Maar die 235 woningen? Er ligt geen plan. Er is niets. Dat is een probleem. In die zin zou er eigenlijk expertise beschikbaar moeten zijn vanuit de provincie, waarbij gezegd wordt: jongens, welke stappen moeten wij nemen om dit te laten landen? Het is een gebied waar bijvoorbeeld ook Eemnes aan grenst. Er ligt een probleem met een weg. Bundelen van asfalt is het uitgangspunt, maar dan zal daarop ook provinciaal gestuurd moeten worden. Dat is hetzelfde als ik kijk naar mijn eigen dorp. Een jarenlang slepend, mogelijk herstructureren van een parkeerterrein midden in het dorp. 143 woningen. Ik ben architect. Ik heb gekeken en als je dat binnen de Baarnse kwaliteit wilt doen, dan kun je er 30 kwijt.

De VOORZITTER: Ik heb het idee dat u over verschillende parkeerterreinen spreekt. Dat van de heer De Vries ligt in de stad.

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! Dit is midden in het dorp. Bij de heer De Vries was het buiten de rode contour.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Altijd bereidwillig om de heer Snyders op weg te helpen. Het gaat om woningbouw binnen de rode contour, die eigenlijk niet kan plaatsvinden vanwege het feit én dat de rode contour heel strak is én dat er gewoon geen ruimtelijke capaciteit is binnen het dorp. Dan kan je wel mooi 20 of 25 woningen op papier zetten, maar dat is niet reëel. Dat is het punt.

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! Het college is dus bezig met 143 woningen.

De VOORZITTER: Ik stel voor dat wij terugkeren naar de aantallen van 73.000 en 80.000 woningen.

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! Als je kijkt naar de Ocrietfabriek, dan is in het verleden met Eemnes geregeld dat daar woningbouw kan plaatsvinden. Wij gaan straks als Staten bij dat gebied kijken. Er zijn dus gewoon mogelijkheden binnen dorpen. Ik zal niet verder ingaan op de concrete mogelijkheden, maar creatief meedenken zowel vanuit ruimtelijke ordening als vanuit wonen, zou mogelijk een versnelling kunnen geven voor zaken die nu gewoon muurvast liggen en die al tien jaar niet bewegen. Daar zit het probleem. Het gaat dan niet om geld en niet om mogelijkheden en niet om het streekplan, maar om de procedures en om het mobiliseren van bereidwilligheid bij ontwikkelaars en woningbouwverenigingen of –stichtingen om die problemen integraal binnen een gebied te willen bekijken. Dus met winwinsituaties. Dat zou ik als antwoord aan de fractie van Groen-Links willen geven.

Er is een aantal plekken genoemd. In een stemverklaring zal ik daarop verder ingaan.

De heer DE JONG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Feitelijk zijn er in de tweede termijn maar twee kwesties overgebleven. De eerste is de prioriteit in de financiële strategie. De heer Bos weet dat wij bij de NV Utrecht een duidelijk sommetje gemaakt hebben over wat die opgave voor binnenstedelijke woningbouw vermag te kosten. Dat is ook bij het Rijk neergelegd. Daarnaast wordt er gewerkt aan die A12-zone als een soort extra project, dat mogelijkerwijs vanaf 2020 kansen biedt. De volgorde in prioriteit die de heer Bos aanduidt, zit feitelijk ook in de financiële strategie.

Gevraagd is of wij wellicht een partnership moeten aangaan. Ik denk eigenlijk dat wij dat juist aan het doen zijn. Er zit natuurlijk wel een nuance tussen mij en de heer Bos als het gaat om die betaalbare bouw. Het college heeft nadrukkelijk geconstateerd dat het primaat voor wat betreft woningbouwdifferentiatie of het bepalen van hoe groot het betaalbare woningbouwsegment moet zijn, bij de gemeentebesturen ligt en niet bij ons. Dat is onze stellige opvatting. Wij zien tegelijkertijd ook dat gemeentebesturen in deze provincie in grote getale hun verantwoordelijkheid daarin duidelijk hebben genomen en heel goede indicaties daarvan hebben opgenomen en zelf ook veel werken met betaalbare koop MGE-constructies, samen met corporaties et cetera. Dus er gebeurt een heleboel. Ik vind niet dat wij op de stoel moeten gaan zitten van die gemeentebesturen, maar wij gaan wel tegelijkertijd ook samen met corporaties en ontwikkelaars kijken wat wij kunnen doen in deze moeilijke tijd om die woningbouw, met name de woningbouw voor starters, nog enigszins op gang te houden. Dat is eigenlijk het antwoord dat ik de heer Bos op dat punt nog kan geven. Verder zitten wij, denk ik, grotendeels wel op dezelfde koers.

De VOORZITTER: Mag ik concluderen dat u kunt instemmen met deze nota, met uitzondering van de fractie van D66, die geacht wordt tegen beslispunt 1 gestemd te hebben?

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Een stemverklaring. Ik wil niet een heel uitgebreide toespraak hierover geven, omdat het onderwerp al vaker behandeld is. Wij kunnen ons goed vinden in de voorgestelde strategie van het document, maar wij vinden de ophoging van het streefgetal van 73.000 naar 80.000 woningen niet reëel en niet gewenst vanwege onze vrees voor een nog groter

verkeersinfarct in onze provincie in de toekomst en de nadelige gevolgen voor de leefbaarheid in de zin van: verslechtering van de luchtkwaliteit en vermindering van groen. Met dat onderdeel kunnen wij niet instemmen.

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! Het ophogen van de ambities: ja, er is behoefte, maar tegelijkertijd, als je kijkt naar de locaties, is er toch een onzekere prognose. In die zin, om ons daarop vast te leggen, is niet gewenst. Ook als ik een aantal locaties bekijk, zou ik wat dat betreft willen vragen in hoeverre wij daarop moeten gaan inzetten. Maar goed, ondanks dat alles toch een aanmoedigingspremie. Wij stemmen voor.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten hierna overeenkomstig het voorstel, met inachtneming van de opmerkingen van de fracties van D66 en de Partij voor de Dieren ten aanzien van beslispunt 1.

Project van provinciaal belang “Ruimte voor de Lek”, inpassingsplan.

De VOORZITTER: Ik wijs u nog op de extra informatie die u op uw tafel hebt aangetroffen ten aanzien van dit agendapunt.

Mevrouw DEKKERS (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Er wordt gezegd dat wij als Provinciale Staten niet altijd even goed zichtbaar zijn voor de burger. Mocht dat in sommige gevallen opgaan, dit geldt zeker niet voor het project Ruimte voor de Lek. Wij, een heleboel statenleden, zijn bij het gemeentehuis geweest en hebben met veel bewoners op de Lekkade gestaan om ter plekke met elkaar te praten over nut en onnut van eventuele woningbouw. Wij hebben in het gemeentehuis van Nieuwegein en hier in het Provinciehuis gesproken met gemeenteraadsleden en belanghebbenden, waaronder zeker het comité Bossenwaard, over de verschillende varianten die voorlagen.

Het project Ruimte voor de Lek is een project van provinciaal belang. Gemeenteraden hebben dit schriftelijk bevestigd. Wanneer wij de verschillende varianten bekijken, kunnen wij ons als CDA vinden in de voorgestelde voorkeursvariant 4. Ook de gemeente Nieuwegein heeft zich inmiddels uitgesproken voor deze variant. Met deze keuze zijn wij er nog niet. Er moet immers nog een inpassingsplan gemaakt worden. Bij de uitwerking van dit inpassingsplan is het van belang met betrokkenen – dan hebben wij het over gemeenten en toekomstige beheerders – gesproken te hebben over de verdere uitwerking van het inpassingsplan voordat het besproken wordt in de ontwerpateliers. Uit de afgelopen zaterdag toegestuurde informatie blijkt dat het inderdaad zo gaat gebeuren. Heb ik dit zo goed begrepen?

Een goede communicatie is altijd belangrijk. Dat geldt zeker ook hier. Wanneer er immers draagvlak is bij de betrokkenen om tot uitvoering te komen van bepaalde besluiten, gaat dat met minder problemen gepaard dan wanneer iets van bovenop wordt opgelegd. Dat geldt niet alleen in het voortraject, maar zeker ook bij wat er gebeuren gaat na 8 juni.

De financiën. Wij leven in een tijd dat er nog zorgvuldiger dan anders gekeken moet worden naar de uitgaven die wij doen. De fractie van het CDA is van mening dat er helderheid en duidelijkheid moet zijn over de financiële bijdrage vanuit de verschillende overheden. Dat wil zeggen: niet alleen vanuit de gemeenten en het Rijk, maar ook vanuit de provincie. Dit, om te voorkomen dat er mogelijk valse verwachtingen worden gewekt, niet alleen richting andere betrokken overheden, maar ook richting andere betrokken partijen. Helaas missen wij dat gespecificeerde overzicht binnen dit Statenvoorstel.

Over het dekkingsvoorstel op pagina 3 hebben wij daarom de volgende vragen:

- Hoe staat het met de toezegging vanuit het Rijk om de genoemde gelden beschikbaar te stellen?
- Hoe staat het met de resultaten van de PDR (Programmadirectie), die zich zal inspannen om deze gelden van de verschillende partners beschikbaar te krijgen?
- Hoeveel dragen Nieuwegein en Vianen bij?
- Dan onze eigen financiële bijdrage. Zoals in het collegeprogramma staat verwoord, is er een bedrag van maximaal € 4.000.000 gereserveerd voor dit project. Wat is het bedrag dat nu mogelijk besteed gaat worden aan dit onderdeel? Waarover nemen wij vandaag precies een besluit?

Lat but not least. Wij ondersteunen het amendement dat de fractie van de VVD zal indienen, waarbij aan de besluitvorming zal worden toegevoegd dat voor het project Ruimte aan de Lek het maximaal te besteden budget voor de provincie € 4.000.000 zal zijn, om op dit punt duidelijkheid te verschaffen over de maximale bijdrage van de provincie.

De heer BALEMANS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Het plan Ruimte voor de Lek is een ambitieus plan, dat voortvloeit uit het rijksplan met als insteek Ruimte voor de rivier. Gedeputeerde Staten stellen nu voor om een inpassingsplan te maken. Vanuit de nieuwe Wro (Wet ruimtelijke ordening) zal dat volgens mij de eerste keer zijn dat wij dat gaan doen. Dat betekent ook dat wij een vrij zwaar middel inzetten. Dat is op zich helemaal niet erg, maar de fractie van de VVD gaat er wel van uit dat alle betrokkenen met die nieuwe wet, die pas een jaar geleden is aangenomen, in voldoende mate op de hoogte zijn van hun rol in de hele procedure. Het is dan ook aan het eind van de rit dat deze Provinciale Staten een definitief besluit zullen nemen over de vorm en de inhoud van een eventueel inpassingsplan en de consequenties daarvan.

Ik kan u zeggen dat wij instemmen met het voorstel van Gedeputeerde Staten om de voorbereiding voor een inpassingsplan te starten en ook dat dat gebeurt op basis van variant 4. Echter, wel binnen de financiële randvoorwaarden die wij in het collegeakkoord hebben neergelegd. Hierin wordt € 4.000.000 gereserveerd. Nu is het zo dat de stukken die wij gekregen hebben de mogelijkheid geven tot een verschil van interpretatie. In het totale stuk staan vijf punten genoemd en in het definitieve besluit staan vier punten genoemd. Om nu te voorkomen dat wij straks een enorme discussie krijgen over wat nu wel en niet bedoeld is, ook indachtig de goede instelling van de heer Binnekamp op dit project, heb ik een amendement voorbereid. Ik zal daarvan de tekst voorlezen:

Amendement A1 (VVD, CDA, ChristenUnie, PvdD, SGP, D66): Maximaal budget Ruimte voor de Lek.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 8 juni 2009, ter behandeling van het Statenvoorstel PS2009RGW13 / 2009INT240296, inzake Project van provinciaal belang "Ruimte voor de Lek", inpassingsplan;

besluiten:

aan bovengenoemd besluit onder "Besluiten" toe te voegen:

" 5. de maximaal beschikbare financiële middelen voor dit project vast te stellen op € 4.000.000, zijnde het bedrag dat als reservering ten behoeve van de ruimtelijke kwaliteit in het project in het collegeprogramma 2007-2011 is opgenomen".

Toelichting:

Dit amendement beoogt ervoor te zorgen dat dit project binnen het reeds gereserveerde budget gerealiseerd wordt. Het gereserveerde budget is voldoende om de ruimtelijke kwaliteit in het project te realiseren. Het amendement zorgt er voor dat reeds op voorhand duidelijkheid bestaat over het maximaal door Gedeputeerde Staten te besteden budget dat voor dit project gereserveerd wordt.

Wat dit amendement beoogt is om ervoor te zorgen dat het project binnen het gereserveerde budget plaats gaat vinden en gerealiseerd wordt. Het is indachtig onze eigen rol als Provinciale Staten, waarbij wij financieel ook kaderstellend zijn. Het amendement zorgt er daarmee ook voor dat wij op voorhand duidelijkheid hebben over wat de maximale ruimte is die Gedeputeerde Staten kan nemen om te zorgen dat er een inpassingsplan komt te liggen dat binnen die kaders wordt gerealiseerd.

Het is mij een genoegen hiermee tevens te melden dat dit amendement medeondertkend is door mevrouw Dik van de ChristenUnie, mevrouw Dekkers van het CDA, mevrouw Bodewitz van de PvdD, de heer Bisschop van de SGP en de heer De Vries van D66.

De VOORZITTER: Het amendement is voldoende ondertekend en maakt derhalve onderdeel uit van de beraadslagingen. Het amendement kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer BALEMANS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Voor wat betreft de inhoud van het verhaal heeft de fractie van de VVD gezegd dat er veel over is gesproken en dat er veel over is gemaïld vanuit diverse natuurorganisaties, belanghebbenden, inwoners, gemeenten en gemeenteraden. Er zijn zelfs amendementen in gemeenteraden over aangenomen. Onze stellingname in deze fase van het proces is: wij buigen ons nog niet over de inhoud van het verhaal, maar dat doen wij op basis van het inpassingsplan, zoals dat straks door Gedeputeerde Staten aan ons wordt voorgelegd. Dan kan ik alleen maar zeggen: gedeputeerde, doe uw voordeel met alle informatie die u al heeft en neem dat mee bij uw overwegingen. Dan wens ik u veel succes met dat inpassingsplan. Wel zijn wij van mening, dat wil ik hier alvast stellen, en kijkend naar de vier varianten die er zijn: gaat u vooral verder met variant 4. Mocht die variant op een of andere manier niet realiseerbaar blijken te zijn, dan ligt onze voorkeur bij variant 1. Dat is de minimaal vereiste rijksopgave die wij hebben.

Mevrouw FOKKER (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ruimte voor de Lek, een zinvol plan vanuit veiligheidsoogpunt en vanuit natuuroogpunt. Het doel van het plan is tegelijkertijd de ruimtelijke kwaliteit te verbeteren. Een doel dat in het kader van Ruimte voor de rivier altijd door de PvdA is ingebracht. Het is ook een goed voorbeeld van samenwerking met de vier betrokken gemeenten. Werden wij eerst als commissie RGW overvallen door de plannen van de stuurgroep en moesten wij de onrust over de plannen uit de krant vernemen, inmiddels is het proces veel transparanter geworden. Zo ziet de PvdA dat graag: openheid over bestuurlijke besluitvorming en goede informatievoorziening naar Provinciale Staten. Ook vanuit de gemeente Nieuwegein zijn wij heel goed geïnformeerd, o.a. door het comité Bossenwaard. Complimenten.

Ook het meer betrekken van het Utrechts Landschap en Staatsbosbeheer, als toekomstige beheerders, is een essentiële verbetering. In de laatste informatie die wij van Gedeputeerde Staten kregen, staat o.a. dat de staatssecretaris voor een lagere waterstanddoelstelling kiest en dat daarmee niet de in variant 4 opgenomen ruimtelijke kwaliteit beïnvloed wordt. Wij vragen ons echter wel af, en dat is een vraag aan de gedeputeerde, of dat nog financiële consequenties heeft.

Bij de commissiebehandeling heeft de fractie van de PvdA haar bezorgdheid geuit over het gebrek aan feiten over de behoefte aan intensieve recreatie en over de aantasting van de EHS door intensieve recreatie. Door de informatie die wij nu hebben ontvangen, is de zorg voor een deel weggenomen, maar wel vinden wij de toegankelijkheid van het betreffende gebied voor mensen met een beperking, van groot belang.

In Nieuwegein is een amendement aangenomen. Overigens is dat amendement niet raadsbreed aangenomen, zoals in de stukken staat, maar wel met een meerderheid. Gedeputeerde Staten geven aan dat zij dat zullen respecteren. Wij vinden het van belang om als Provinciale Staten dezelfde lijn te volgen als Nieuwegein. De gedeputeerde heeft ons daartoe zelfs opgeroepen. Wij vinden ook, omdat Provinciale Staten de kaders stellen aan Gedeputeerde Staten, dat wij een volledig besluit moeten vaststellen. Daarom dienen wij, samen met de fracties van de PvdD en GroenLinks, een amendement in. Ik heb overigens ook de andere fracties daartoe opgeroepen en zij kunnen het amendement alsnog gaan steunen.

Amendement A2 (PvdA, PvdD, GroenLinks).

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 8 juni 2009, ter behandeling van het Staten-voorstel PS2009RGW13, project van provinciaal belang Ruimte voor de Lek, inpassingsplan;

gelezen het voorstel van het college van Gedeputeerde Staten;

overwegende:

- *dat de vierde variant inhoudt dat de bestemming Bossenwaard naast de mogelijkheid van waterberging primair voor natuurontwikkeling bestemd moet worden en dat deze bestemming past in het landelijk beleid van "ruimte voor de rivier";*
- *dat deze bestemming bij uitstek een regionaal (provinciaal) en nationaal karakter heeft en het realiseren en beheren daarvan derhalve ook primair tot de verantwoordelijkheid van provincie en Rijk behoort;*

- dat in de Bossenwaard, vanuit het perspectief van natuurontwikkeling en -behoud, mogelijkheden aanwezig kunnen zijn om van die natuur te kunnen genieten door extensieve recreatiemogelijkheden te ontwikkelen;
- dat in het kader van natuurontwikkeling en -behoud intensieve vormen van recreatie volstrekt ongewenst zijn;

besluiten:

aan punt 3 van het besluit toe te voegen:

"waarin de ontwikkeling zich zal richten op natuurontwikkeling en -behoud in combinatie met extensieve, natuurgerichte recreatie, en waarin geen intensieve recreatie opgenomen zal zijn."

De VOORZITTER: Het amendement is voldoende ondertekend en maakt derhalve onderdeel uit van de beraadslagingen. Het amendement kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Mevrouw FOKKER (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Woningbouw op het Stuweiland de Ossenwaard als kostendrager, is voor de fractie van de PvdA geen optie. De provincie investeert er al € 1.500.000 in ruimtelijke kwaliteit, terwijl het om privé-bezit gaat. Dat is ook het risico dat wij zien bij het amendement dat de fractie van de VVD zo-even heeft voorgesteld. In het amendement wordt het bedrag gemaximeerd op € 4.000.000. Het wordt echter niet gekoppeld aan het niet-plaatsvinden van woningbouw op het Stuweiland. Wij vinden het een te groot risico dat dan alsnog woningbouw mogelijk zal zijn als blijkt dat die € 4.000.000 niet voldoende is. Dat is dus een reden waarom wij dat amendement niet kunnen steunen.

De heer BALEMANS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik zit even na te denken over wat mevrouw Fokker zegt. Volgens mij is het zo, als je de financiële randvoorwaarden afspreekt, dat je dan tegen het college zegt: dit is de ruimte die u heeft, doet u vooral uw best. Ik heb zelf gezegd dat ik pas over de inhoud ga spreken als ik alle gegevens op tafel heb en het plan van de gedeputeerde heb gezien. Dan kan ik alles afwegen. Is het voor mevrouw Fokker een overweging dit amendement aan te houden en het straks te betrekken bij de discussie?

Mevrouw FOKKER (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Nee, dat is voor mij geen overweging. Ik denk dat wij als Provinciale Staten een volledig besluit moeten vaststellen. Een slotopmerking over de EHS, inclusief de saldobenadering. Dat is essentieel bij de uitwerking van variant 4. In de toelichting van het besluit staat dat bij de verdere planuitwerking het EHS-saldo altijd positief dient te zijn. Dat vindt de fractie van de PvdA een harde voorwaarde voor het succes van Ruimte voor de Lek.

Vooralsnog gaan wij akkoord met de uitwerking van variant 4.

De heer DUQUESNOY (SP): Mijnheer de Voorzitter! In december vorig jaar stond een deel van de fractie van de SP te blauwbekken op de Lekboulevard om met bewoners te kijken naar waar die prachtige woningen moesten komen. Toen dachten wij : hoe veilig zullen die woningen daar zijn? Geen woningen meer. En nu is het echt een project voor de veiligheid geworden: er komt wat extra's bij. Over dat extra's praten wij hier voornamelijk.

Heel leuk vond ik het volgende, en ik zal het maar een verspreking noemen van het CDA: "Ruimte áán de Lek". Ruimte voor de EHS of ruimte voor recreatie aan de Lek of zelfs voor wonen. Het is namelijk Ruimte vóór de Lek die wij geven.

Iets extra's wat wij doen, is goed. Die woningen zijn weg. Nu blijft alleen nog natuur of recreatie over. De fractie van de SP is dan ook voorstander van variant 4. Variant 4 lijkt, wat ons betreft, zeer zeker de natuur een grote kans te geven en de recreatie beperkt te houden. Grootsopgezette recreatie, een of ander park of wat dan ook, heel intensief: ja, dat lijkt mij bijna een verrommeling, terwijl wij een stukje verder langs de Lek het Stuweiland níet willen laten verrommelen.

Dan kom ik op de twee amendementen. Beide amendementen zijn sympathiek, maar de vraag is: voegen zij werkelijk iets toe? Het college heeft een budget en ik neem aan dat het college zich altijd heel netjes aan het budget houdt, anders komt men zeker wel bij ons terug. En die recreatie, waarover al

zoveel is gesproken? Die is toch al extensief met betrekking tot wat wij daar willen? Daarop wil ik graag een antwoord van het college horen.

De heer KLOPPENBORG (GL): Mijnheer de Voorzitter! De noodzaak om de ruimte te vinden voor de Lek is evident. Rapporten over de noodzaak voor een 21^e-eeuws waterbeleid, spreken hierover een heel duidelijke taal. Het is goed dat hierbij tegelijkertijd natuurontwikkeling wordt gerealiseerd en dat er iets wordt gedaan aan de ruimtelijke kwaliteit. In een eerdere fase is sprake geweest van woningbouw in de uiterwaarden. Dat staat haaks op het veiligheidsbeleid, maar het is ook onwenselijk, juist vanwege de directe relatie met de realisering van de EHS.

De fractie van GroenLinks ondersteunt de keuze voor variant 4. Het is goed dat deze zo in beeld is gekomen en dat daarbij expliciet wordt gesteld dat het EHS-saldo positief dient te zijn. Wel is het zo dat in de stukken nogal een brede keuze aan mogelijke invullingen wordt geboden bij deze variant, vooral wat de recreatieve kant betreft. Zeer intensieve recreatie kan, gezien de verdere doelstellingen en de kwaliteiten in het gebied, moeilijk worden beoogd. Een jachthaven is ons inziens absoluut strijdig met de EHS-doelstelling en wij moeten terughoudend omgaan met de aanleg van parkeerplaatsen. Wat ons betreft heeft natuurrecreatie voorrang in het gebied. Nieuwegeinse bewonersorganisaties hebben hierover al heel behartigenswaardige dingen gezegd. De raad van Nieuwegein heeft dan ook een motie aangenomen, waarvan wij een vertaling voor ons zien in de vorm van het amendement van de PvdA. Dat amendement ondersteunen wij van harte.

Wat betreft het amendement van de fractie van de VVD wachten wij eerst op het antwoord van de gedeputeerde. Het amendement is ons sympathiek, maar duidelijk mag zijn dat eventuele tekorten niet mogen leiden tot nieuwe woningbouwplannen. Dat willen wij eerst duidelijk gemaakt zien.

Mevrouw DIK (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ruimte voor de rivier. Al in 2007, anderhalf jaar voordat de commissie Veerman haar rapport schreef, niet over de Amsterdamse noord-zuidlijn, maar over de gevolgen van klimaatverandering, heeft het Kabinet de Planologische Kernbeslissing Ruimte voor de rivier vastgesteld. De belangrijkste doelstelling is het vergroten van de veiligheid van het riviereengebied. Niet in de eerste plaats door het verhogen van dijken, maar door ruimte te geven aan de rivier. Onze provincie heeft een bestuursovereenkomst getekend met het Rijk en is daarmee initiatiefnemer geworden van een van de projecten: Ruimte voor de Lek. Het is duidelijk dat het hier gaat over een grootschalig project. Niet alleen vanwege de ruimtelijke ingrepen, maar ook omdat er maar liefst vier gemeenten en twee waterschappen bij betrokken zijn.

Mede in het licht van de bestuursovereenkomst met het Rijk is het volgens ons alleen maar logisch dat dit project benoemd is tot provinciaal belang, conform de nieuwe Wro en dat hier het instrument van het inpassingsplan wordt toegepast. Ik wil graag memoreren dat het de eerste keer is dat wij als provincie hiertoe besluiten. Dan is het natuurlijk plezierig om vast te stellen dat de vier gemeenten deze regierol door de provincie ook ondersteunen. Dat kan namelijk heel anders zijn. Wij hebben van het college een procedurevoorstel gekregen, waarbij een grote betrokkenheid van de gemeenteraden wordt voorgesteld, ook al is dat niet eens wettelijk voorgeschreven. Onze fractie is zeer content met deze keuze. Daarvoor onze dank.

Gehoord de discussie en ook na intern ChristenUnie-overleg, kan onze fractie zich vinden in de keuze voor variant 4, waarbij de maatgevende hoogwaterstand met 17,5 centimeter verlaagd wordt, althans dat is het uitgangspunt, en waarbij extra ruimtelijke kwaliteit in de recreatieve sfeer aan het gebied wordt toegevoegd. Het is echter duidelijk dat een aantal maatregelen uit variant 4 ter discussie staat. De gemeenteraad van Nieuwegein heeft een amendement aangenomen met als strekking dat de Bosenwaard primair wordt ingericht als natuurgebied conform het vigerende EHS-beleid, met alleen extensieve recreatie. Wij hebben ons afgevraagd hoe wij met dit amendement in de Staten zouden moeten omgaan. Wij vinden het te ver gaan om het ontwerpproces op voorhand op onderdelen in te kaderen. Daarom vindt u ook niet onze handtekening onder het amendement van de fractie van de PvdA. Tegelijkertijd constateren wij dat het amendement van Nieuwegein zeker niet strijdig is met variant 4. Wij zijn van mening dat dit amendement het verdient om als belangrijke aanbeveling in het vervolgproces mee te nemen. De fractie van de ChristenUnie wil graag een ruimhartige toezegging van het college op dit punt.

Een ander punt dat voor de fractie van de ChristenUnie heel belangrijk is in het vervolgtraject, is de betrokkenheid van het Utrechts Landschap en Staatsbosbeheer. Zij moeten een rol krijgen in het pro-

ces, die recht doet aan hun positie als toekomstige terreinbeheerders. Dit is dus veel meer dan alleen meepraten in ontwerpateliers. Graag ook hier een toezegging van het college.

In de commissievergadering zijn veel andere punten aan bod geweest en gemakshalve verwijs ik maar naar het verslag. Het gaat te ver daarop nu uitvoerig in te gaan. Ik noem kort de EHS-saldobenadering, de toekomstige beheerkosten, de recreatiebehoefte in het gebied en de woningbouw op het Stuweiland. Ik benoem deze punten nu kort, maar dat betekent niet dat deze zaken voor ons minder belangrijk zijn. Integendeel. Onze fractie zal op al deze punten de vinger aan de pols houden.

In de memo die wij vorige week ontvangen hebben, geeft het college aan dat er overleg is geweest met de Programmadirecteur Ruimte voor de rivier. In dat overleg is gebleken dat de staatssecretaris zal kiezen voor een lagere maatgevende hoogwaterstand dan in variant 4 wordt beoogd, vanwege het geringe effect op de dijkverbetering bij Culemborg. Inmiddels is ook afgesproken dat variant 4 op dit punt wordt aangepast. Eerlijk gezegd, voelde ik mij wel enigszins overvallen door deze informatie, die in feite gevolgen kan hebben voor de nadere uitwerking van variant 4. De ruimtelijke kwaliteit die wordt nagestreefd, hangt immers duidelijk samen met de ruimtelijke ingrepen die nodig zijn om een bepaalde waterstand te realiseren. Ik hoop dan ook dat de gedeputeerde hierop een nadere toelichting wil geven en enige geruststellende woorden kan spreken.

Tot slot. Als het gaat om de financiële bijdrage ligt er een amendement van de fractie van de PvdA. Wij zijn van mening dat er met dit amendement duidelijkheid wordt gegeven over het budget dat wij als Provinciale Staten ter beschikking stellen. Daarom hebben wij dit amendement medeondertekend.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik kan over dit voorstel redelijk kort zijn. Het komt feitelijk neer op vier maal ja op de vragen die gesteld worden en op steun voor het amendement dat de heer Balemans van de fractie van de VVD heeft ingediend. Toch wil ik nog een paar kleine punten aan de orde stellen.

Wat ons betreft heeft het aanvullende memo goede informatie opgeleverd, waarmee wij prima uit de voeten konden en waardoor de keuze om vier keer ja te zeggen voor ons werd vergemakkelijkt. Daarnaast vinden wij dat het voorstel, zoals het nu voorligt, een prima mix is van de belangen van waterberging, ruimtelijke kwaliteit en recreatie. Wij hechten namelijk ook aan die poot van de recreatie in dit plan. Je pakt eigenlijk drie vliegen in een klap.

Wij delen niet de angst, zoals u die misschien zou kunnen opdoen uit het verslag van de commissie, dat de EHS onder druk komt te staan wanneer recreatie enige ruimte in dit plan zou kunnen krijgen. Voor de fractie van D66 is het helder dat mensen ook mogen genieten van de EHS en recreatie, met name waterrecreatie, zal prima passen in dit gebied. Wij zitten tenslotte tussen drie grote kernen: Vianen, IJsselstein en Nieuwegein. Wij willen deze mensen toch ook enige ruimte bieden om te kunnen recreëren.

Wel is het zo dat het voor de fractie van D66 heel belangrijk is dat de EHS-saldobenadering positief is - dat is voor ons een harde randvoorwaarde - en dat straks, als er voorzieningen worden gepleegd, die ruimtelijk goed ingepast worden in het inpassingsplan. Als wij dan in augustus 2010 dat inpassingsplan gaan vaststellen, krijgen wij een prima plan voorgeschoteld, waarin in elk geval die randvoorwaarden helder staan en waarvan wij kunnen zeggen: dit is kwaliteit zodanig, dat wij hiermee uitstekend uit de voeten kunnen.

Dan een opmerking over het amendement van de fracties van de PvdA, de PvdD en GroenLinks. Wij hebben erover getwijfeld of wij het amendement wel of niet zouden steunen. Wij doen dat vooralsnog niet, omdat wij even willen afwachten wat het inpassingsplan wordt. Mocht er in augustus 2010 wel aanleiding toe zijn om te zeggen 'het mag wel een onsje minder', dan zullen wij op dat moment alsnog kijken in hoeverre wij aanpassingen kunnen plegen.

De heer BISSCHOP (SGP): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van de SGP gaat akkoord met de vier voorgelegde besluitpunten. Ik wil graag van de gelegenheid gebruik maken om inhoudelijk een paar accenten te plaatsen.

Een beetje in de lijn van wat collega Van de Lagemaat heeft gedaan, namelijk aandacht vragen voor veiligheid. Veiligheid moet in de verdere planuitwerking de hoofdgedachte zijn. Daarnaast moet er vooral aandacht zijn voor de natuur. De relatie voor de EHS is al een en andermaal genoemd. Het is een belangrijk punt om voor de natuur een plaats in te ruimen. Wij steunen om die reden het amendement van de fractie van de PvdA. Het betekent dus, als het gaat om de recreatiesfeer, dat er alleen

ruimte zal overblijven voor meer extensieve recreatie. Die consequentie omarmt de fractie van de SGP van harte.

Wat de financiën betreft, heeft de heer Balemans uitstekend uiteengezet waarom het van belang is het maximaliseren van het budget vast te leggen. Ik nodig het college uit dat te beschouwen als een ondersteuning van zijn eigen beleid.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Recreatiemogelijkheden om de Stad creëren vinden wij van belang voor het welzijn van de bewoners. Dit mag wat ons betreft echter niet ten koste gaan van de natuur. En dat is waarover wij ons zorgen maken bij de door de stuurgroep gekozen ruimtelijke ontwikkelingsvariant 4 voor het project Ruimte voor de Lek. Weliswaar hebben wij uit later toegestuurde documenten opgemaakt dat de stuurgroep geen intensieve recreatie beoogt en dat natuurontwikkeling voorop staat, maar dan had het meer voor de hand gelegen om variant 2 te kiezen als dit de uitgangspunten zijn. Ook in variant 2 worden namelijk recreatiemogelijkheden gecreëerd, althans, er wordt in elk geval geïnvesteerd. Dan gaat het echter om extensieve recreatie. De beoogde recreatiemogelijkheden dienen wat ons betreft gericht te zijn op de lokale bevolking en niet op gemotoriseerd verkeer. Uitbreiding van parkeerplaatsen ten dienste van recreatie is dus niet aan de orde, zeker niet in de natuur. Wij hopen dan ook dat bij de verdere uitwerking van variant 4 ruim baan aan de natuur zal worden gegeven en dat er niet enkel sprake zal zijn van gelijkwaardige compensatie bij toepassing van het 'nee-tenzij-principe' van de EHS, maar juist van een daadwerkelijke kwaliteitsverbetering van de natuur én verhoging van de oppervlakte van de EHS.

Variant 2 heeft duidelijk onze voorkeur aangezien er in deze variant geen sprake is van de aanleg van parkeerplaatsen, vergroting van de jachthaven, realisatie van een passantenhaven en woningbouw. Er is echter wel aandacht voor natuurontwikkeling. Wij zullen dan ook tegen onderdeel 3 van het voorgedragen voorstel stemmen. Overigens gaan wij ervan uit dat het vaststellen van een maximaal budget van € 4.000.000 niet leidt tot meer woningbouw, aangezien, naar wij aannemen, niet het principe zal gelden van 'rood voor recreatie' en het meeste geld niet voor natuur, maar voor recreatie benodigd zal zijn.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag aan mevrouw Bodewitz. Ik snap het niet helemaal. Zij zegt dat zij tegen beslispunt 3 zal stemmen, omdat zij het daarmee niet eens is. Ondertussen heeft zij wel een amendement mede-ingediend dat een aanvulling op punt 3 is. Hoe moet ik dat met elkaar in verband brengen?

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Het valt wel degelijk met elkaar in overeenstemming te brengen. Wij zullen alleen tegen onderdeel 3 stemmen en niet tegen het hele voorstel.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw Bodewitz maakt een amendement op punt 3 van het voorstel samen met de fracties van de PvdA en GroenLinks, terwijl zij tegen dit punt 3 stemt. Hoe kan zij daarop dan een amendement indienen?

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Zoals ik het zie, is het amendement gericht op het totale plan. Ik zei zo-even heel duidelijk dat wij voor de uitwerking van variant 2 gaan. Eerder is al duidelijk gemaakt dat zelfs in een later stadium, als variant 4 verder wordt uitgewerkt, er alsnog teruggevallen kan worden op variant 2.

De VOORZITTER: Misschien is het goed dat ik u uit de droom help. Eigenlijk kun je niet tegen een beslispunt stemmen. Je stemt voor een voorstel. Je bent voor een voorstel of je bent tegen een voorstel. Ik gebruik daarom ook steeds de woorden "u wordt geacht tegengestemd te hebben".

De heer BINNEKAMP (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Op 31 maart jl. heeft de stuurgroep Ruimte voor de Lek haar voorkeur uitgesproken. Dat is dan de voorkeur voor variant 4. Dat is ook het uitgangspunt voor de verdere planuitwerking. Daarna is er een procedure gestart van inspraak en verankering bij de diverse colleges en uiteraard ook binnen Gedeputeerde Staten. Ik ben zeer content met het feit dat de Staten bijna unaniem de keuze voor variant 4 maken. Ik kan mij echter voorstellen dat er

over variant 4, als het gaat om de ruimtelijke ontwikkelingen, die daarvan een groot deel uitmaken, vragen zijn. Dat heeft dan met name te maken met de invulling van de EHS en de extensieve recreatie. In de commissie is het al uitvoerig aan de orde geweest, maar ik denk dat het goed is te herhalen dat de EHS het uitgangspunt is en zal blijven. Dat is in het streekplan vastgelegd en wat dat betreft kunnen wij daar niet omheen. De EHS-status is hierin dus in sterke mate sturend. Daaraan gekoppeld is natuurlijk ook de saldobenadering. Wat dat betreft zal de recreatieve ontwikkeling gekoppeld moeten worden aan de EHS-status van dit gebied. Dat betekent dat de Staten niet moeten denken aan strandtenten, aan kantines en dergelijke. Nee. Absoluut ‘niet in Frage’. Het gaat er dus om dat wij rekening houden met de EHS-status en dat wij de recreatieve ontwikkelingen afstemmen op deze mogelijkheden. Dat betekent dat men moet denken, zoals ook de gemeenteraad van Nieuwegein heeft gezegd, aan fietspaden, aan wandelpaden, aan een uitkijk of aan een ligstrandje. Dat zijn echter allemaal zaken, die straks bij de handeling van het inpassingsplan, terugkomen: de hele invulling van dit gebied. Wij gaan dus met de keuze van de Staten voor variant 4 de komende tijd met alle betrokkenen verder invulling geven aan deze variant. Dat betekent, zeg ik tegen mevrouw Dik, dat ook het Utrechts Landschap en Staatsbosbeheer – daarmee heb ik overigens vorige week een uitvoerig gesprek gehad – actief gaan deelnemen in de werkgroepen. Ik ga ervan uit dat beide organisaties dat zullen gaan invullen.

Mevrouw DIK (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil graag een vraag stellen. De gedeputeerde zei zo-even het woord “werkgroepen”. Zijn dat de werkateliers waarin de bewoners zitten? Als dat zo is, zijn wij niet helemaal tevreden met het antwoord van de gedeputeerde. Mijn pleidooi was erop gericht deze beherende organisaties een rol te geven, anders dan de bewoners, als nadrukkelijke gesprekspartners in het hele proces.

De heer BINNEKAMP (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Nee, niet in de werkateliers, maar in aparte werkgroepen die daarvoor zullen worden opgericht.

Samenvattend. Het uitgangspunt is de EHS-status van dit gebied. Daaraan zullen wij de natuur en de recreatieve ontwikkelingen moeten gaan koppelen. Overigens is de veiligheid net zo’n uitgangspunt - de heer Bisschop sprak daarover – als de EHS-status.

Tegen deze achtergrond kom ik op de vragen die zijn gesteld. Wat het college van Gedeputeerde Staten betreft zal het amendement van de gemeenteraad van Nieuwegein sterk het uitgangspunt zal zijn bij de verdere opbouw van deze variant. Daar kunnen wij niet omheen. Daar móeten wij ook niet omheen. Dat zal het uitgangspunt zijn voor de extensieve recreatie-invulling de komende tijd.

Dan zijn er door mevrouw Dekkers vragen gesteld over de dekkingsmiddelen. Het Rijk doet gewoon mee. Het Rijk zal uiteraard financieel verantwoordelijk zijn voor de veiligheidsaspecten die er spelen. Het Rijk zal ook in variant 4 in het kader van de extra natuurontwikkelaar haar bijdrage leveren. De Staten moeten dan denken aan een speciaal voor de PDR beschikbare middelen dan wel aan middelen uit de NURG-gelden (Nadere Uitwerking Rivierengebied) die daarvoor landelijk beschikbaar zijn. Hoeveel Nieuwegein en Vianen bijdragen, is nog niet bekend. Uiteraard dragen zij bij, maar in de ontwikkeling van deze variant moeten wij gaan kijken hoe wij de recreatie in de volle breedte invullen, in de zin van: hoe gaan wij verder met de natuur om in het kader van de recreatie en andersom. Wat dat betreft kunnen wij op dit moment dus nog niet exact zeggen in welke mate Nieuwegein en Vianen zullen bijdragen. Dát zij bijdragen, kan ik de Staten wel verzekeren.

De betrokkenen zullen zeker in het proces naar het inpassingsplan worden geraadpleegd en geconsulteerd. De Staten hebben een overzicht gekregen. Ik laat het hier nog even zien. Daarin worden precies alle stadia genoemd ten aanzien van het ontwerp van het inpassingsplan. Ik denk dat hierin de betrokkenheid van vele organen, mensen en bewonersgroeperingen, verankerd is en uiteraard ook die van de gemeenteraden.

De staatssecretaris is van mening dat er ten aanzien van de mhw-grens (maatgevende hoogwaterstand) een andere variant uit moet komen qua hoogte. Dat heeft alles te maken met het feit dat de 17,5 centimeter die beoogd is in variant 4, ertoe zou moeten leiden dat er beperkte dijkversterking zou plaatsvinden op het traject Culemborg richting Vianen. Uit nadere berekeningen blijkt dat dit niet het geval is. Dat betekent dat bij die 17,5 centimeter, als je die extra zou willen realiseren, er tóch in zeer grote mate dijkversterking zal moeten plaatsvinden. Dan is de keuze voor de staatssecretaris niet moeilijk, denk ik, om binnen variant 4 te zeggen: uiteraard, college van Utrecht, ga ik met u voor die ruimtelijke

kwaliteit, maar ten aanzien van de mhw ga ik kijken in welke mate ik toch die veiligheid kan garanderen in dat gebied. Dat betekent namelijk dat zij minder geld zal uitgeven aan die verlaging van de mhw, maar dat dat weer ten goede komt aan de dijkversterking elders, waar zij geld tekort komt. Dat betekent niet, mevrouw Dekkers, dat daardoor de veiligheid in gevaar komt. Wij hebben in variant 1 gezien dat wij daar praten over 6 of 8 centimeter en dat geeft ook al een bepaalde mate van veiligheid. Juist die 17,5 centimeter was bedoeld om eventueel aanzienlijke dijkverbetering in dit gebied te voorkomen. Helaas, is dat anders uitpakkt. Dat betekent uiteraard dat als uit de studie blijkt dat wij kunnen volstaan met een bepaalde mhw-hoogte – ik kan niet praten in bedragen – de bijdrage van het Rijk ten aanzien van veiligheid uiteraard anders zal worden dan nu is begroot.

Veel fracties hebben gepraat over extensieve recreatie. Ik heb het daar uitvoerig over gehad. Ik wil nogmaals herhalen dat het amendement van de gemeente Nieuwegein voor het college het uitgangspunt zal zijn.

Mevrouw FOKKER (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil nog even terug naar het vorige punt. De financiële bijdrage zal dan anders zijn. Dat vind ik nogal zorgelijk. Dat kan namelijk ook betekenen dat wij minder geld hebben voor de ruimtelijke kwaliteit.

De heer BINNEKAMP (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Nee, dan zal de staatssecretaris haar bijdrage afstemmen op de mhw-hoogte, die dan wordt gerealiseerd in die variant. De ruimtelijke kwaliteit blijft echter overeind. Het gaat om de NURG-gelden en de PDR-geleden voor de ontwikkeling van extra natuur. De recreatie zit bij de regio: wij hebben afgesproken dat wij met elkaar bepaalde bedragen beschikbaar stellen om die regionale ontwikkeling zelf te financieren.

Dat betekent dat wij verdergaan met variant 4, rekening houdend met de wensen en verlangens die de Staten ten aanzien van extensieve recreatie hebben neergelegd. Hetzelfde geldt voor de gemeenteraad van Nieuwegein: daar zullen wij rekening mee houden. Dat alles zal worden vastgelegd bij de ontwikkeling van het inpassingsplan. Provinciale Staten zullen daar in 2010 nog van alles van moeten vinden, want uiteindelijk stellen Provinciale Staten het inpassingsplan vast met daarin opgenomen alle mogelijkheden, rekening houdend met de veiligheid en de EHS-status van het hele gebied.

Dan de amendementen. Hoewel het amendement dat mevrouw Fokker heeft ingediend op zichzelf sympathiek is, denk ik toch dat het overbodig is. Ik heb al gezegd dat het amendement van de gemeente Nieuwegein in het hele proces het uitgangspunt zal zijn. Het hier vandaag ingediende amendement is nagenoeg hetzelfde. In dat kader acht ik dit amendement overbodig.

In het amendement dat de heer Balemans heeft ingediend, gaat het om de € 4.000.000. Natuurlijk zullen wij streven te blijven binnen het budget dat beschikbaar is gesteld. Het is echter wel goed, denk ik, dat dat vastgelegd wordt en dat die € 4.000.000 het enige bedrag is dat aan dit project zou kunnen worden uitgegeven. Ik denk dat het de duidelijkheid bevordert. Vanuit dat oogpunt kan het college kan het college amendement A1 positief adviseren.

Ten slotte het Stuweiland. Ik ga daar verder niet op. Het Stuweiland staat in dit project erbuiten. Het gaat om variant 4. Het Stuweiland zal te zijner tijd, wanneer Vianen behoefte heeft om dat verder te ontwikkelen, apart aan de Staten worden voorgelegd.

De VOORZITTER: Wenst iemand nog het woord te voeren in de tweede termijn?

Mevrouw FOKKER (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Het gaat over het amendement. Wij vragen ons af of je met een toezegging een amendement kunt overnemen of dat dat alleen met een motie kan. Wij vinden het beter om het vast te leggen in het besluit zelf. Als het echter ook kan met een harde toezegging van de gedeputeerde, dat hij conform het amendement zal handelen, dan trekken wij het amendement in. Dan hebben wij dat voldoende vastgelegd in de verslaglegging.

De VOORZITTER: Ik heb de heer Binnekamp horen zeggen dat het amendement van Nieuwegein exact hetzelfde voorstelt en dat dat het uitgangspunt is. Daarmee mag u dat vertalen als een toezegging van de gedeputeerde. Het is aan u of u het amendement handhaaft of intrekt.

De heer BINNEKAMP (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik zou het niet beter kunnen formuleren.

Mevrouw FOKKER (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Dan vat ik het op als een toezegging.

De VOORZITTER: Dat betekent dat u het amendement intrekt? Dat is het geval en dan is het amendement van tafel.

Dan gaan wij over tot de afhandeling. Als eerste stel ik amendement A1 aan de orde.

Mevrouw FOKKER (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn tegen het amendement, ook omdat wij heel duidelijk de relatie tot die woningbouw leggen.

De heer DUQUESNOY (SP): Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn voor het amendement. Wij hebben heel goed geluisterd en het lijkt ons toch een goede beperking.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten hierna amendement A1 te aanvaarden. Tegen het amendement hebben gestemd de fracties van de PvdA en GroenLinks.

De VOORZITTER: Dan het voorstel zelve. Wenst iemand een stemverklaring af te leggen?

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn tegen onderdeel 3.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten hierna overeenkomstig het geamendeerde voorstel met inachtneming van de opmerking dat de fractie van de PvdD geacht wordt gestemd te hebben tegen onderdeel 3.

Tijdelijke subsidieverordening Zakelijk Toerisme provincie Utrecht 2009-2012.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel.

Activiteitenprogramma 2009 Stichting Vrede van Utrecht.

Mevrouw WALTA (VVD) : Mijnheer de Voorzitter! De VVD ziet zichzelf zeker als cultuurminnende partij, maar zij blijft daarnaast evengoed kritisch als het gaat om uitgaven van publieke gelden. In de commissie hebben wij reeds geuit dat de spreiding over de provincie nog niet optimaal is. Andere partijen deelden die mening en wij vertrouwen er dan ook op dat volgend jaar de spreiding wat breder is. Daarnaast is het voor de VVD van belang dat zeker, daar waar het voorstel investeringen zoals die voor de Vrede van Utrecht betreft, wij inzicht krijgen in het rendement van deze investeringen in cultuur. Wij hebben daartoe reeds eerder een motie ingediend, die aangenomen is. Het kan de aanwezigen daarom ook niet verbazen dat wij ook bij voorliggend programma willen weten waarvoor het geld precies wordt ingezet en welke effecten ervan verwacht kunnen worden. Het voorliggende stuk geeft ons daarover echter onvoldoende informatie: welk deel is bedoeld voor de Vrede van Utrecht sec, welk deel zal gevolgen hebben voor onze kans Culturele Hoofdstad van Europa te worden, dus welk deel betekent een werkelijke versterking van onze culturele infrastructuur? En last but not least: wat is het verwachte economisch rendement? Wij verwachten dat deze punten bij de evaluatie over 2009 worden meegenomen.

Het is uiteraard erg interessant achteraf te weten wat er gedaan is, maar de fractie van de VVD vindt het nog interessanter te weten wat wij kunnen verwachten. Daarom hopen wij dat de gedeputeerde ons kan toezeggen dat deze punten bij het activiteitenprogramma voor 2010 begroot worden.

De heer LUTFULA (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ons standpunt over de Vrede van Utrecht is bekend. Wij hebben hier vorig jaar tegengestemd. Vanwege het feit dat het project toch doorgaat, heeft onze fractie besloten er maar het beste van te maken en onze plicht als volksvertegenwoordiger te doen. Wij gaan goed bekijken waaraan het geld uitgegeven gaat worden.

Iedereen, alle burgers, uit alle hoeken van de maatschappij, moeten erbij betrokken worden. Ook de groepering die moeilijk bereikbaar is; burgers van een andere cultuur.

Wij denken dat het project Vrede van Utrecht veel bekender moet worden en dat het meer bekendheid moet krijgen bij allerlei culturele organisaties, ook bij de kleine amateur-organisaties en ook bij de migrantenzelforganisaties. Die kunnen onze cultuur verrijken met hun bijzondere bijdragen en andere soorten culturele activiteiten. In het activiteitenprogramma 2009 is wel een poging gedaan om samen te werken met deze organisaties of met hen in contact te komen. Helaas is dat niet echt goed gelukt. Ik heb bijvoorbeeld de voorzitter van de migrantenzelforganisatie gebeld. Zij zijn bezig zijn met culturele activiteiten. Zij wisten er heel weinig van en sommigen hebben er zelfs nooit van gehoord. Wij moeten ervoor zorgen dat de Vrede van Utrecht gewoon meer bekendheid krijgt en breder getrokken wordt.

Ook de kleine culturele organisaties moeten de gelegenheid krijgen om mee te kunnen doen.

De fractie van de SP stelt voor dat wij als provincie een rol gaan spelen bij de bekendheid van het project binnen de organisaties die tot nu toe daarover niets hebben gehoord en wel willen meedoen. Binnen de migrantenzelforganisaties die bezig zijn met de culturele activiteiten en bij de kleine culturele amateursorganisaties. Daar wil de fractie van de SP graag een rol spelen om een link te leggen tussen de Vrede van Utrecht en de betrokken organisaties.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik beperk mij tot een stemverklaring zo meteen.

Mevrouw RAVEN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Door de fractie van de VVD is een aantal kritische kanttekeningen geplaatst rondom het activiteitenprogramma. Ik heb in de commissievergadering al duidelijk gemaakt dat ik die kanttekeningen voor een groot gedeelte deel. Daarom is in de beschikking die naar de Vrede van Utrecht is gegaan voor 2009 als voorwaarde gesteld dat er duidelijk inzicht gegeven moet worden in de prestatie-indicatoren. Gezegd werd dat dit in de evaluatie over 2009 meegenomen moet worden. Dat heb ik toegezegd en dat zal ook zeker gebeuren. Belangrijker is echter nog, omdat men nu al moet nadenken over de agenda 2010, dat aan de voorkant nadrukkelijk wordt meegenomen: wat willen wij bereiken en hoe doen wij dat? De Vrede van Utrecht 2013 is niet een feestje op zich, zoals ook Culturele Hoofdstad 2018 niet een evenement op zich is. Het doel is de culturele infrastructuur op een hoger peil te brengen en ervoor te zorgen dat Utrecht internationaal op de kaart staat. Dat zijn de doelen en dan zijn dit fantastische middelen die gelukkig door de Staten onderschreven worden.

Als het gaat over spreiding in de provincie, kan ik zeggen dat in de commissie in de stad de opmerking is gemaakt dat er te veel in de provincie plaatsvindt en te weinig in de stad zelf. Zo zie je maar dat hier met verschillende brillen naar wordt gekeken. Als wij echter kijken naar Zomer van Utrecht, het programma dat plaatsvindt op prachtige erfgoedlocaties, dan kan ik mij wel iets voorstellen van de kritiek uit de raad van Utrecht.

De heer Lutfula heeft een specifiek punt. Hij zegt dat er te weinig migrantenzelforganisaties bij betrokken zijn. Nu is het zo dat de Vrede van Utrecht op papier samenwerking heeft gezocht met ongeveer 500 samenwerkingspartners. Dat zijn culturele organisaties, welzijnsinstellingen, woningbouwcorporaties, amateur-organisaties, professionele organisaties en ook verschillende mzo's (migrantenzelforganisaties), zoals mzo Domstad Fusion Festival, en ook is er een migrantenklankbordgroep. Als de heer Lutfula echter zegt dat ondanks alles de organisaties weinig kennis daarvan blijken te hebben, dan denk ik dat het goed is dat ik contact opneem met de Vrede van Utrecht en de heer Lutfula eventueel vraag als bemiddelaar om ervoor te zorgen dat die instellingen toch weten dat de Vrede van Utrecht bestaat. Het kan er op papier wel staan, maar het moet geen 'papieren tijger' worden. Het lijkt mij verstandig dat wij op die manier zorgen dat daadwerkelijk geborgd wordt dat dit soort organisaties ook echt aansluit. Zeker in het kader van het project Kunst in mijn Buurt, waar juist veel organisaties vanuit de buurt aanwezig zijn, is het van belang dat alle organisaties en alle groepen uit de samenleving meedoen en in elk geval de mogelijkheid krijgen hun talenten te laten zien. De heer Lutfula zei al dat daarmee de cultuur wordt verrijkt. Dat is absoluut het geval. Dat moet dan ook gebeuren.

Wat betreft een splitsing tussen Vrede van Utrecht en Culturele Hoofdstad: inmiddels hebben wij de stichting Vrede van Utrecht de opdracht gegeven dat in haar organisatievorm te splitsen. 2012 is het moment waarop het bidboek voor Culturele Hoofdstad ingeleverd moet worden. Dat moment nadert met rasse schreden. Het is dus van belang dat dat gesplitst wordt. Financieel is dat overigens al ge-

beurd. Daarover hoeft men zich geen zorgen te maken. Inhoudelijk moet het echter nog gesplitst worden.

De VOORZITTER: Wenst iemand woordvoering in tweede termijn?

De heer LUTFULA (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil de gedeputeerde bedanken voor haar toezeggen, waarbij zij de gelegenheid en de ruimte geeft dat het toch gaat gebeuren. Ik ben benieuwd naar de manier waarop wij dat gaan aanpakken. Ik stel voor dat wij dat in de vorm van een soort cultuurmarketing krijgen om de twee partijen bij elkaar te brengen en ervoor te zorgen dat zij meer van elkaar te weten komen.

Mevrouw RAVEN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik stel voor zo snel mogelijk met de stichting Vrede van Utrecht contact op te nemen om ervoor te zorgen dat er op een of andere manier contact wordt gelegd. Hoe wij dat organiseren is een kwestie van uitvoering. Dat het zal gebeuren, lijkt mij duidelijk.

De VOORZITTER: Mag ik concluderen dat er geen behoefte meer is aan woordvoeringen? Wenst iemand een stemverklaring af te geven?

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van D66 stemt in met het huidige activiteitenprogramma, maar wel met de opmerking dat het voor een te beperkt publiek is, ook kijkend naar de doelstelling dat een zo breed mogelijk publiek moet worden bereikt bij de grootse viering in 2013. Wij zijn van mening dat er in de programmering vanaf 2010 voor een zo breed mogelijk publiek, dus ook voor de niet en minder kunst- en cultuurliefhebber, activiteiten moeten worden opgenomen. Daarmee zal de Vrede van Utrecht voor een zo breed mogelijk publiek echt een feest worden in 2013.

De heer BISSCHOP (SGP): Mijnheer de Voorzitter! In de commissie heb ik al gezegd dat ik op dit onderwerp terug wilde komen via een stemverklaring. Ik vind het een beetje een lastig punt, maar ik geef het programma het voordeel van de twijfel.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten hierna overeenkomstig het voorstel.

Sluiting.

De VOORZITTER: Ik dank u allen voor uw inbreng. Ik sluit de vergadering.

(Einde van de vergadering om 17.48 uur.)

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van Provinciale Staten van Utrecht van 6 juli 2009.

De voorzitter,

De griffier,